

Opbouw

Tot opbouw van het gereformeerde leven

H. Schuurman, Den Haag

Hij vindt geen hulp bij God

(Psalm 3)

De genadige naaste?

't Is alweer lang geleden dat een engelse bisschop schreef: „Vroeger zocht je een genadige God, nu zoek je een genadige *naaste*.” Wat is dat anders dan droevige, zelfgekozen armoe? Ben je niet ongelukkig als je overgeleverd bent aan genadige *naasten*?

Dat gaat 'n poosje goed totdat je zo lelijk op de koffie komt, dat je alle vertrouwen in de mensheid verliest. Gods handen zijn onze handen, wil men dan nog weleens zeggen. 't Zou er slecht voor staan met de wereld, met onszelf, als het zo was!

De stem van de meerderheid?

David had van die 'genadige naasten': „velen zeggen van mij: hij vindt geen hulp bij God”. Eigenlijk staat 't in de grondtekst nog wat *scherper*: „er is voor hem geen hulp bij God”. Grote kans dat daar *vrienden* van David bij waren... bij de velen die dat zeiden.

Dan ga je 't toch ook zèlf geloven: „er is geen hulp bij God?” Dan word je zelf één van de velen. Hoe vaak zal dat bij een christen bovenkomen? Die gedachte die je als 'n messteek in je hart voelt: er is voor mij *geen hulp* bij God...

Wat geeft ruimte?

Dat woord 'hulp' heeft waarschijnlijk oorspronkelijk zoiets betekend als: *ruimte*.

Ik lees bij een duitse commentator dat Luther heeft gezegd: „De *nood* is de *enge* ruimte, die ons bedrukt en treurig maakt, de *hulp van God* is de *wijde* ruimte, die ons vrij en vrolijk maakt”.

's Morgens of 's avonds?

Psalm 3 is de eeuwen door als *morgenlied* beschouwd. Zo staat 't in onze vertaling (NBG 1951) ook in het opschrift boven de psalm. En dat is begrijpelijk, als je kijkt wat er in vers 6 staat:

„Ik legde mij neer en ik sliep; ik ontwaakte...”

Maar er is ook een vertaling die dit vers zó weergeeft:

„*Neerleggen mag ik mij, slapen, weer ontwaken*”

(Gerhardt-v.d. Zeyde)

Dan is de Psalm een *avondlied*. Laten we maar zeggen dat 't allebei mogelijk is.

's *Avonds* kan 't op je afkomen... (als de nacht valt, in de beklemmende ban van de duisternis): die vraag van de velen: „Waar is God?” Tot die velen waartoe je *vrienden* kunnen behoren...

En de stem van je *eigen twijfel*. 't Kan ook gebeuren dat als je 's *morgens* wakker wordt, terwijl de zon schijnt, dat je dan *nóg* dat gevoel hebt.. Dan is 't wel *èrg*!

De vraag zonder antwoord?

Zo erg kán 't met een mens zijn. Met een kind van God.

Je eigen twijfels die samenspannen met de spot van anderen: Er is helemaal geen God die helpt!

Je zult *jezelf* moeten (zien te) redden. En als dat niet lukt, dan ben je *uitgepraat*...

Dat kan allemaal een geweldige *verzoeking* zijn. Misschien wel 't meest als je *jong* bent, nog veel zoekend en tastend, met zoveel vragen waarop je ouders je geen antwoord geven en de dominee op catechisatie niet en de ouderlingen op huisbezoek niet. Maar 't kan ook als een donkere dreiging om je heen hangen als je *niet* zo jong meer bent: de angstige vraag: Is God er wel? En als Hij er is, is Hij er dan wel voor mij? Is er wel hulp bij God? Wel *ruimte* ..? Ook voor mij?

Je zal maar zo'n zoon hebben...

David is als hij deze psalm dicht op de vlucht voor Absalom. We kennen 't verhaal.

Dat is op zichzelf al zo *bitter*: je zoon (kind) als tegenstander te hebben. Je kind dat tegen je in opstand is gekomen.

Je piekert je suf. Wat heb ik verkeerd gedaan?

Nou ja, heel veel. Dat zie je zó wel: zo veel missers in je opvoeding. Je kunt wel *schreeuwen* van ellende: Krijg ik dat nu allemaal zó op m'n bord terug?

Dat moet wat geweest zijn voor David!

„O HERE, hoe talrijk zijn mijn tegenstanders; Velen staan tegen mij op” ... dat daar dan je zóón bij is. En dat die dan ook nog *vooroploopt*! HERE, wat heb ik fout gedaan? Ach, ik weet 't ook eigenlijk wel: 'k Heb zovéél fout gedaan. De morgen kan zo onbarmhartig je falen in het licht stellen. Maar is GOD er dan niet?

Spanning

Geen hulp (ruimte) bij God? Door heel de Psalm loopt als een rode draad het verzet tegen het ongelooft, tegen die twijfel:

34e jaargang – nr. 14.
6 juli 1990

In dit nummer

- 243 H. de Jong
Woekeren met het ene talent (1)
- 246 Liever geen bezoek, maar wel bloemen (1)
- 248 D.W.L. Milo
Genade en vrede – voor het Israel Gods
- 250 J.J. Oostenbrink
Onze kerken en de Wet persoonsregistraties

Opbouw

Veertiendaagse uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Redactie

Drs. H. Algra
Ds. J. Bouma
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P.J. van Kampen
Mr.dr. J. Meulink
D.W.L. Milo
Ds. K. Muller
M.J.F. van der Wal

Adres van de redactie

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen.
Tel. 05130-20476

Alle kopij dient uiterlijk dinsdags, in de week voorafgaande aan de week waarin Opbouw zal verschijnen, bij de redactie binnen te zijn.

Kerknieuws/Uit breder kring

M.J.F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist.
Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadministratie

Administratie Opbouw
Marjoke van Veelen-Vreugdenhil
Postbus 84183, 3009 CD Rotterdam.
Tel. 010-4550802.
Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging

Aanmelding door overschrijving van min. f 25,- contributie op bovenstaand gironummer.

Abonnementen

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementenprijs

Bij vooruitbetaling te voldoen.
f 60,- per jaar of f 33,- per half jaar.
Voor studenten f 48,- per jaar.
Buitenland f 84,- per jaar of
f 104,- per luchtpost. Chequekosten
buitenland: f 10,-.

Advertenties

Tarief: 55 ct. per mm. bij 45 mm. breed (excl. 6% BTW). Advertenties inzenden tot woensdag 8.30 uur, anderhalve week vóór verschijningsdatum. Familieberichten uiterlijk vrijdagmorgen, in de week voor verschijning. Advertenties en familieberichten rechtstreeks naar Nedag, t.a.v. het bedrijfsbureau.

Technische realisatie

Nedag Grafisch bedrijf b.v.,
postbus 208, 3770 AE Barneveld,
tel. 03420-10760, fax 03420-92542.

Druk

'Steenbergen', Zeist.

„Gij, HERE, zijt een schild dat mij dekt... Als ik luide roep tot de HERE, antwoordt Hij mij van zijn heilige berg... De verlossing is van de HERE”.

Is dit een goedkope flutroman? 't Flodderverhaal voor de zomervakantie? Alles loopt goed af.

En dan hier in de Psalm ook nog in het korte bestek van een 15 regels! Als je de Psalm goed leest en proeft... dan voel je de *spanning* die erin zit. Niet de opgeklopte en opgefokte spanning van het verzonnen verhaal.

Nee, de echte spanning van een mens-in-nood. Van een kind van God in nood.

Aan de ene kant dat weten: God de HERE is mijn Beschermmer en Helper.

Aan de andere kant: Ja maar, ik merk niets van Hem...

Hebben de spotters niet gelijk? Heeft de stem binnen in mij niet gelijk: Er is geen hulp bij God?

Bevinding?

Maar dan komt bij David weer machtig de *herinnering* boven. 'n Stukje ervaring uit het verleden. Zo heb ik Hem toch leren kennen: „een schild dat mij dekt...”. De God die als ik luide tot Hem roep mij antwoordt van zijn heilige berg.

„Ik legde mij neder en sliep; ik ontwaakte, want de HERE schraagt mij”.

Zo kent David de HERE toch? Dat wil hij niet kwijt, ondanks al die spottende stemmen. 't Perst hem het gebed naar buiten:

„Sta op, HERE, verlos mij, mijn God!”

De stem van het *geloof* wint 't ten-slotte.

„De verlossing is van de HERE.”

Geloofszekerheid

'Verlossing': dat is het woord dat terugkomt in de naam Jezus, Davids grote Zoon. Door Hem is er de volle ruimte gekomen.

„Gij hebt al mijn vijanden op de kaak geslagen” – onze grootste vijanden zijn onze *zonden* en daarachter: de *satan* en zijn rijk.

De spotters blijven wel. De spot is vandaag de dag zelfs *venijniger* dan ooit (al heb je wel eens 't idee dat veel spotters hun eigen onzekerheid en twijfel moeten *overschreeuwen*). Hoe talrijk zijn mijn tegenstanders... 'n Mens ('n christen) kan z'n eigen tegenstander worden.

Grootspraak?

„Ik vrees niet voor tienduizenden van volk”? Is dat geen grootspraak?

Je kunt 't alleen maar zeggen als een kind dat de hand van Vader vasthoudt en dan niet bang is. Nou ja, ik ben nog zo vaak wel bang. Binnen in mij woedt zo vaak diezelfde strijd als die van David in deze psalm.

Arme mens die 't dan moet hebben van de genadige *naaste*.

En niet op zoek is naar de genadige *God*.

Hij láát Zich zoeken en vinden!

Ds. J. Bouma lid van de redactie

Het bestuur van de Persvereniging 'Opbouw' heeft met ingang van 1 juli 1990 tot lid van de redactie benoemd Ds. J. Bouma te Kampen. Hij volgt Ds. E.R. Postma op en zal, evenals dit met zijn voorganger het geval was, met name verantwoordelijk zijn voor de bladzijde 1 van ons blad.

Ds. Bouma is voor de trouwe lezers van ons blad geen onbekende. Van zijn pennevruchten hebben wij al meerdere malen mogen genieten.

Het bestuur van de persvereniging wenst Ds. Bouma veel zegen op zijn werk toe in deze nieuwe functie.

Het Bestuur

H. de Jong, Zeist

Woekeren met het ene talent (1)

In het Nederlands Dagblad van 15 juni jl. werd ik getroffen door het bericht over een akkoord dat tussen de kerkeraad van de Nederlands Gereformeerde Kerk van Enschede-Noord en de raad van de vrijgemaakte kerk ter plaatse door onderlinge samenspreking tot stand gekomen zou zijn. Afgezien van een zelfkritiek van de Nederlands gereformeerden op het punt van de konkrete gang van zaken destijds in genoemde gemeente en haar omgeving (waarover ik het als betrekkelijke buitenstaander verder niet zal hebben) zou dit akkoord berusten op de volgende verstrekkende verklaring van de kant van de Nederlands Gereformeerde Kerk van Enschede-Noord: „De Nederlands Gereformeerde Kerk van Enschede-Noord aanvaardt en waardeert ten aanzien van de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt) de intentie van haar strijd in de zestiger jaren, namelijk de integrale handhaving van de belijdenis, zoals de Nederlands Gereformeerde Kerk te Enschede-Noord diezelfde strijd ook in haar eigen kerkverband moest gaan voeren. De Nederlands Gereformeerde Kerk verklaart bereid te zijn bij hereniging binnen het Gereformeerde Kerkverband op grond van Gods Woord, zoals dat door de Kerk beleiden wordt in de Drie Formulieren van Enigheid, de rechtsgeldigheid te erkennen van en zich con amore te zullen houden aan de besluitvorming die binnen de Gereformeerde Kerken heeft plaatsgevonden sinds het ontstaan van de breuk rondom 1967, uiteraard met behoud van gevoelens betreffende vormgeving en effectivering van bepaalde besluiten”. Met deze verklaring wilde men, aldus het bericht, aan beide zijden eerst naar de eigen gemeente toe om er dan vervolgens het naaste kerkverband mee te benaderen. Beide raden hebben, zo werd gemeld, de hoop en de bede uitgesproken dat hun ('hun' – zo staat het er echt) 'Verklaring' als model gebruikt zal gaan worden op andere plaatsen waar men zoekt naar herstel van de kerkelijke eenheid.

Wat er op het spel staat

Laat ik eerlijk zeggen dat ik mij nog nooit zo Nederlands gereformeerd heb gevoeld als bij en na het lezen van dit kranteartikel. Het was een heel goed gevoel dat ik nog vaak hoop te krijgen. Een gevoel van dankbaarheid voor wat wij als Nederlands gereformeerden ontvangen hebben maar wat nu op de wijze van deze verklaring op het spel wordt

gezet. Wat mag dat dan wel zijn? Wat heeft het Nederlands gereformeerde altijd gewild? – bij alle lek en gebrek dat ons ontsiert. Dit: aan de christenen van Nederland laten zien dat er van de vrijmaking nog een andere invulling mogelijk is dan die door de vrijgemaakten wordt aangeboden. Het is mij verre het alleenrecht op de vrijmaking te claimen. Dr. H.B. Weijland heeft onlangs gezegd (het stond ook in het Ned. Dagblad, in het nr. van 31 mei jl.) dat het hem voorkwam dat de ware vrijgemaakten in de Nederlands gereformeerde kerken zitten. Ik denk niet dat hij helemaal gelijk heeft, al deed zijn opmerking mij machtig goed. Er zijn van het begin af vrijgemaakten en vrijgemaakten geweest en wie nu de echte zijn – ik heb er geen behoefte aan dat uit te maken. Maar dat je ook anders in de vrijgemaakte traditie kunt staan dan degenen die zich de enige echte van die naam noemen, staat voor mij vast.

De nodige correctie

Dr. Weijland zei bij die gelegenheid nog meer, dat namelijk de vrijgemaakten van nu even verkrampd zijn als de gereformeerden in de dertiger jaren. Daar zit meer waarheid in en de vrijgemaakten doen goed over die uitspraak eens diep na te denken. Het is met name op deze verkramptheid dat het Nederlands gereformeerde een correctie wil bieden. Er een correctie op wil bieden – ja, en tegelijk het ervoor op wil nemen tegenover hen die van geen enkele binding meer schijnen te willen weten en iedere belijndheid gemakshalve voor verkrampd houden. Het een zowel als het ander is nodig. Ik wil ons tegenover de vrijgemaakten beslist niet te sterk profileren, daarvoor hebben zij veel te veel goeds. En het is ook zeker niet in triomf dat ik het schild van meer vrijheid tegenover hen omhoog hef. Maar toch verbeeld ik mij dat zij onze correctie nodig hebben. Want het wordt bij hen toch alles wat strak, ambtelijk en hoogkerkelijk. Met name wat de kerkdiensten betreft ben ik blij met de wat lossere vorm die hier en daar bij ons wordt nagestreefd. Gemeentes die daaraan werken hopen daardoor wat uit de sfeer van het militaire appel te komen. Ieder die wel eens een vrijgemaakte kerkdienst heeft bijgewoond weet wat ik met deze vergelijking bedoel: de onbewegelijke stramheid van een vast protocol. Ik verbeeld me dat onze Nederlands gereformeerde kerkdiensten dichter bij de mensen staan, vooral als ze geleid worden door

een van onze jongere predikanten. Dit hangt rechtstreeks samen met de grotere vrijheid die wij onszelf ten opzichte van onze tradities toestaan. Wij verachten deze tradities niet, wij eren het gezag ervan als dat van vader en moeder, maar af en toe zeggen we: lieve ouders, dat zagen jullie zo maar wij zien dat nu anders. Heel gezond, dunkt me.

Nooit meer

Maar die correctie, zou die niet het best nagestreefd kunnen worden in een herenigde kerk? Nee, is het antwoord. Het is bewezen dat dat niet gaat. Lange jaren van moeizaam pogen in de tijd aan 1967 voorafgaande hebben dat aangetoond. Ik kan dat uit eigen ervaring getuigen. Tot schamens toe heb ik destijds in Wageningen getracht de boel bij mekaar te houden. Ik heb gesmeekt in de kerkeraad: broeders, alsjeblieft, als jullie dan niet achter mij kunt staan, ga dan naast mij staan, maar stel je niet tegenover mij op. Het mocht niet baten. Ik weet wel, het was voor mij gemakkelijker dan voor hen, mijn standpunt veroorloofde mij meer ruimte dan het hunne hen deed. Ik was derhalve tot meer tolerantie verplicht. Ik voer deze ervaring dan ook niet op om alle schuld van de scheiding op hen te schuiven, maar gewoon om duidelijk te maken dat samenspreking en hereniging met hen volstrekt onmogelijk zijn tenzij men met pak en zak naar hun opvattingen overloopt. Dat is dan ook precies wat in Enschede-Noord gebeurt. Nu, ik geloof niet dat dat goed is. Voor ons niet maar voor hen ook niet. Ik voor mij geloof daarom niet in samensprekingen met de vrijgemaakten en ik zal er ook geen vinger voor verroeren. Het is verknoeiide energie. Wel stel ik prijs op een goede verhouding met hen. Kerkelijk zijn zij onze naaste burenen. Ik zal hen prijzen waar ik kan, ik zal met hen samenwerken waar dat mogelijk is, maar in hun kerk ga ik niet meer zitten. Als lid dan, wel te verstaan. Nooit meer. Weet u, eigenlijk zie ik de verhouding tussen onze beide kerken dialektisch: met elkaar meugen wij niet en zonder elkaar deugen wij niet. Maar daar zit dan wel in opgesloten dat de Nederlands gereformeerde kerken voorlopig nog maar wat moeten blijven. Misschien wordt onze correctie nog eens overbodig. Maar dat zal ik niet meer meemaken. Ja, maar Johannes 17 dan, Christus' gebed om de eenheid van de zijnen? Daar moeten we het in een apart artikel over hebben.

Margreet Maljers-Kroes, Alkmaar

Tussen kerk en keuken

Vroeger

„Het lijkt mij enig om in die tijd geleefd te hebben,” zei Janneke. „Kijk die kleren eens!” We zaten samen, niet gehinderd door de aanwezigheid van man/vader en zonen/broers te kijken naar een romantische film, die speelde in 1750-1800.

Bij deze films is het mannelijke deel van de familie ongewenst, want op de meest indrukwekkende momenten, terwijl wij met tranen in de ogen zitten, gaan ze ritselen met de krant of, nog erger, ze leveren commentaar op de gebeurtenissen waar wij net zo heerlijk om kunnen grienen. Die films moeten natuurlijk wel goed aflopen, want niets maakt me zo razend als de heldin of de held die het loodje legt, in plaats van lang en gelukkig verder te leven. Ik weet het... Het is niet levensecht, maar daarvoor kijk ik ook niet naar zo'n film. Dan kun je beter in je buurt rondkijken of een boek lezen.

Over het scherm dansten rissen meisjes en vrouwen. De één nog mooier gekleed dan de ander. Toen Janneke de aantrekkelijkheid van die tijd bepeinsde, zag ze zichzelf in zo'n jurk mee deinen met de groep. Ik verschoot van kleur bij het idee dat ik in die tijd zou moeten leven. Voor mijn oog doemde een keuken op, met pannen die altijd zwarte korsten op de bodem hadden. En wie denkt u dat die pannen moest schuren? Drie keer raden. En wat dacht u van het zand dat op de keukenvloer werd gestrooid? In mooie patroontjes, dat wel. Maar je zal even in de haast een lepel laten vallen. Volgens mij knarste het eten vroeger geweldig! Net of je altijd op het strand moest dineren.

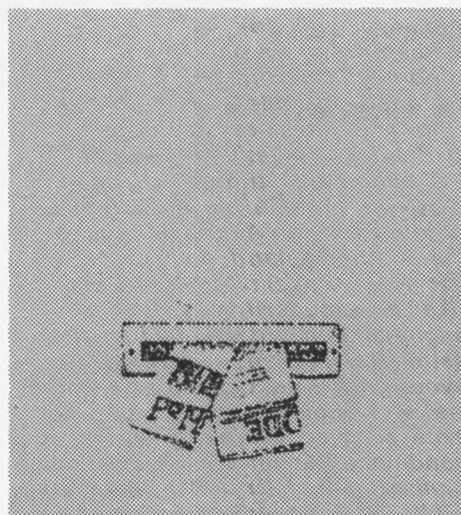
Ik heb dat ook wel eens door iemand horen zeggen over de tijd dat de Here Jezus op aarde leefde: „Ik wou dat ik er toen bij was geweest.” Hij ging er daarbij van uit, dat hij tot de schare had behoord die de Heer volgde. Hij zag zichzelf als een vrije visser, die z'n boot een paar dagen kon laten rusten. Een melaatse, een slaaf of een Farizeeër verschenen niet in beeld.

Ik heb daar toen lang over nagedacht. Leven in die tijd. Stel dat je getrouwd was met een Farizeeër. Thuis, terwijl je het eten opdiende (mee eten was er niet bij hoor, zusters) hoorde je je man en zijn vrienden veel over Hem praten, want reken maar dat de Heer Het onderwerp van gesprek was in die tijd. Als je naar marktplaats ging met het dienstmeisje, hoorde je heel anders over Hem praten. Daar ging het over

de blinde, die genezen werd en de melaatsen die zich in de tempel moesten laten zien... Als je daar over Jezus hoorde praten leek het of ze het over een ander mens hadden. Misschien kreeg je de kans wel om Hem zelf eens te horen. Misschien zou je aarzelend de woorden van de Here Jezus geloven en Hem zien als de beloofde Messias.

Wat een verscheurd mens zou je geweest zijn, na alle gebeurtenissen. Hoe moest je naar je man en zijn vrienden kijken, als die hadden geroepen om Zijn dood!

Wat een geluk dat een mens het zelf niet voor het zeggen heeft. Wat een geluk als je voorouders geloofden, zodat je geloofswaarden met de paplepel naar binnen hebt gekregen. Wat een geluk om in de tijd te leven die de Heer voor jou geschikt vond.

Persschouw

O. Mooiweer, Enschede

In 'De Wekker' schreef Prof. Dr. W. van 't Spijker het volgende ontdekkende artikel waarmee ik geheel instem:

Marginaal?

De vloek van het antisemitisme

Precies een halve eeuw na de tweede wereldoorlog steekt in geheel de Westerse wereld het antisemitisme de kop weer op. Het is er in de Sovjet-Unie, het was er reeds in Oost- en West-Duitsland. En nu kwam het op een lasterlijke manier uit de nacht te voorschijn in Frankrijk, waar graven werden geschonden van Joodse inwoners en winkels werden beklad met hakenkruisen. Op de dag waarop Rotterdam het verschrikkelijke bombardement herdacht, vijftig jaar geleden, kwa-

men in Frankrijk de duizenden op de been om te protesteren tegen het ongrijpbare monster dat springlevend en vitaal als in geen tijden tevoren, de klauwen uitslaat. Is dit antisemitisme vrucht van weelde en overdaad, die in de maatschappij zo uitdrukkelijk aanwezig is, en toch voor velen onbereikbaar? Is het een probleem van de samenleving? Of is het een probleem dat samenhangt met de crisis in de Westerse cultuur, teken van nog groter rampen, die ons te wachten staan? Is het ten diepste, zoals dikwijls gezegd is, een religieus verschijnsel, waarin religie zich verzet tegen religie, de mens opponeert tegen goddelijke verkiezing en aan de ergernis over de genade lucht geeft? Hoe taai moet dit antisemitisme zijn, dat het na zoveel informatie over de verschrikkingen van de oorlog, de gaskamers loochent en als propaganda van Joodse geest afdoet. Hoe ongesnel moet het zijn, dat het na zoveel lange eeuwen, waarin de Jood werd vervolgd, nog steeds haat spuugt en slachtoffers zoekt.

Het antisemitisme is antichristelijk

Jarenlang heeft men het antisemitisme beschouwd als de wrange vrucht van christenhaat tegenover de vervolgers van hun Heiland. Het zou uitvloeisel zijn geweest, de eeuwen door, van de volks-exegese, gevoed door de kerk, van de tekst: „Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen”. De feitelijkheid van deze bewering kan niet ontkend worden. Haar juistheid zoveel te meer. In ieder geval, voorzover men de christenheid als zodanig aansprak op dit kwaad. Hoe christelijk is het Westen ooit geweest? Hoeveel heidendom bleef verscholen achter een christelijke maskerade, die slechts moest dienen om de onbekeerlijkheid van een hart te bedekken? Nationalisme kan een bron van kracht zijn. Het kan, wanneer het niet geheiligd wordt, de donkere kelder worden, waarin het heidendom zich terugtrekt. Dat is gebeurd in het Westen. Daarom moet men het christendom niet altijd aansprakelijk stellen voor antisemitische verschijnselen. Vandaag kan het minder dan ooit. Wanneer het antisemitisme een produkt is van het christendom, dan zou Europa vandaag christelijker moeten zijn dan ooit. De golven van Jodenhaat sparen zelfs de kerkhoven in Israël niet, waar men ook graven beklad heeft in deze week. Europa is echter allermindst christelijk. Het is het minder dan ooit. Het is zonder God, zonder gebod, zonder hoop. Het kon wel zich gereed maken om de zetel te plaatsen en te versieren voor de antichrist. Tekenen daarvan zijn de gebeurtenissen, die velen de adem doen inhouden.

Christelijke verontwaardiging

Zou ik niet haten die U haten: het zijn de woorden uit de psalm die

spreekt over de intimiteit van het menselijke leven, dat voor Gods oog geboren wordt. Respect voor het leven als leven zelf, als gave van God is verdwenen. Eerbied voor God is verdwenen. En het antichristendom laat zijn gelaat zien, wanneer het in de nacht wegschuift, waarin het graven vernielde van de doden. Het is de haat tegen de levenden, het is de onmacht ten opzichte van het leven zelf, het is de afkeer van Hem, die zich aan Israël openbaarde als de Levende, en die zich in Christus deed kennen als het Leven zelf. Tegen God zelf als de Levensbron keert zich dit antisemitisme. En daarom is het een teken van goddeloosheid, die niet genoeg kan worden bestreden, gehaat en verdeld waar het zich openbaart. Zou ik niet haten die U in Israël haten? Ik haat

hen met een volkomen haat. Tot vijanden zijn ze mij (Ps. 139). Die woorden moeten blijven staan. Voor de antisemieten. Maar dan óók de woorden die daarop volgen: „Doorgrond mij, o God! En ken mijn hart; beproef mij en ken mijn gedachten; en zie of bij mij een schadelijke weg is, en leid mij op de eeuwige weg.”

Al meer dan honderd jaar ervaring met het uitgeven van bijbelse lectuur op het gebied van evangelisatie, pastoraat, catechese en godsdienstonderwijs.

Binnenkort verschijnt onze nieuwe catalogus, waarin u op overzichtelijke wijze onze uitgaven aantreft. Wilt u met onze uitgaven kennismaken? Een briefje aan Filippus is voldoende. Antwoordnummer 1513, 6800 WC Arnhem. Telef. 085-514340.

Pastorale Notitie

G. v.d. Brink, Veenendaal

Gastvrijheid aan het avondmaal??

Gelukkig mogen gasten, ook als ze belijdend lid zijn van een kerk uit een ander kerkverband, bij ons deelnemen aan het heilig avondmaal. Ik heb me vroeger geschaamd tegenover mensen die ik kende als oprechte medechristenen, maar vooral tegenover de Here Jezus, als ik moest zeggen: „Nee, voor u is geen plaats aan de tafel van de Heer”. Eén dezer dagen lazen we dat in de vrijgemaakt Gereformeerde Kerk van Houten opschudding ontstond, toen een lid van de Samen-op-weg-Kerk, die toevallig in de vrijgemaakte dienst verzeild raakte, van de tafel werd geweerd. De kinderen vroegen: „Waarom mag die meneer geen avondmaal vieren? Hij heeft de

Here Jezus toch ook lief?”. Intussen willen we geen open avondmaal. Daarom geven we elkaar goede formules door, om in de nodiging duidelijk te laten doorklinken dat de Here Jezus het avondmaal alleen voor zijn gelovigen heeft ingesteld. In de Gereformeerde (Reformed) Kerk van Avondale, Auckland, Nieuw Zeeland, doen ze het naar mijn oordeel nog beter. Daar reiken twee ouderlingen bij de ingang een klein foldertje uit aan alle gasten. Het gaat om een dubbel gevouwen A-4-tje. Op pagina één staat een tekeningetje van de Here Jezus met zijn discipelen aan het avondmaal, genomen uit het N.T. in de omgangstaal. Er boven staat: WELKOM. Er onder: Lees dit alstublieft als u het avondmaal als gast wilt meevieren. Daaronder, kapitaal de naam van de kerk: GEREFORMEERDE KERK VAN AVONDALE. Als we blaadje twee voor ons nemen, vinden we deze begroeting: DE OUDERLINGEN VAN DEZE KERK HETEN U HARTELIJK WELKOM ALS GAST IN ONZE DIENST. WE VERWELKOMEN U OOK AAN HET HEILIG AVONDMAAL, MITS... en dan volgen drie voorwaarden:

1. u belijdend lid in vollen rechte bent in een Christelijke Kerk;
2. de belijdenis hieronder ook uw geloof uitdrukt:

En dan volgt zondag 1 van de Heidelbergse catechismus in extenso afgedrukt.

3. u de volgende overdenking over 1 Kor. 11:29 gelezen hebt en uw geweten u de vrijmoedigheid geeft om deel te nemen.

Dan volgt op pag. 3 eerst de tekst van 1 Kor. 11:27-29 en dan – kort samengevat – de passage uit het

avondmaalsformulier waarin de nodiging uitgaat, de terugwijzing wordt uitgesproken van hen die zich niet van harte bekeren, en de aansporing om niet uit beschroomdheid weg te blijven. Die passage eindigt met de woorden: als u de vrijmoedigheid mist, nodigen we u uit contact op te nemen met onze dominee of één van de ouderlingen.

De folder sluit dan met de volgende zin: ALLEN DAN DIE VAN HARTE BEROUW HEBBEN OVER HUN ZONDEN EN OPRECHT GELOVEN IN DE HERE JEZUS ALS HUN ZALIGMAKER EN DIE ERNSTIG BEGEREN GODZALIG TE LEVEN BEHOREN DE NODIGING DIE HIERBIJ TOT HEN UITGAAT AAN TE NEMEN EN MET BLIJDSCHAP TOT DE TAFEL VAN DE HEER TE KOMEN.

Tot zover de folder van Avondale. Mij frappeert het volmaakte contrast met de weigering van Houten. Daar zegt men: „U moogt niet aangaan, want u bent niet lid van één van de ware kerken van de Here”. In Avondale zegt men: „U bent het eigendom van de Here Jezus. Daarom behoort u de uitnodiging van de Here aan te nemen”. Dat is waarachtig katholiek gedacht. Het andere denken is denominationeel (de term is van dr. W. Aalders).

Liever geen bezoek, maar wel bloemen (1)

In 'Opbouw' van 11 mei (1990/10) werd een artikel gepubliceerd onder de titel 'Vastgelopen'. In deze bijdrage ging het over Maarten, die door allerlei omstandigheden rust nodig had, om een nieuw evenwicht te kunnen vinden in zijn leven. Een lezer stuurde ons de volgende bijdrage. Ze vertelt daarin hoe zij het aan den lijve heeft ervaren om vastgelopen te zijn. We menen dat deze bijdrage (in twee afleveringen) een plaats mag hebben in ons blad, maar publiceren het artikel (vanwege de privacy-gevoeligheid) zonder de naam van de schrijfster.

H. Algra, Den Helder

Onbegrip en taboe

Veel mensen die nog nooit te maken hebben gehad in hun directe omgeving met iemand die is 'vastgelopen' kunnen er daardoor weinig van begrijpen hoe het is om psychisch niet meer de energie te hebben om uit een 'als negatief ervaren situatie' te komen.

Mensen die er wel mee te maken hebben gehad, of die het zelf hebben ervaren, kunnen moeilijk begrijpen waarom de ander niet meer begrip voor hem of haar had. En zo ontstaat er wederzijds een wereld vol onbegrip.

Maar er is nog een andere reden waarom ik dit schrijf. Want wat ik heel sterk heb ervaren, is dat we nog steeds in een wereld leven waarin, ook anno 1990, 'psychisch' ziek zijn in een taboesfeer zit, en waarin er nog steeds in het algemeen een onderscheid wordt gemaakt tussen 'gewone' zieken en 'psychische' zieken. De familieleden en vrienden van 'gewone' zieken praten heel gemakkelijk over de patiënt en over de aard van de ziekte omdat het gezien wordt als een lichamelijk ongemak, de 'machinerie' werkt niet zoals het moet, terwijl 'psychisch' ziek zijn iets is wat de geest raakt, iets onbegrijpelijk voor velen. En het komt nog steeds voor dat men bij een psychisch zieke direct ook het geloofsleven betreft en aanwijst als de oorzaak van de ziekte, te weinig geloofs-vertrouwen. En zelfs zijn er nog steeds mensen die denken: dat het alleen maar aanstellerij is en aandacht trekken. Maar vooral als christen mag het je eigenlijk niet overkomen want bij veel christenen leeft nog altijd de gedachte: als je maar goed gelooft overkomt het je niet. En overkomt het je wel dan is bidden de enige weg tot genezing. Vastlopen, overspannen worden, psychisch ziek worden, vinden ze, is eigenlijk iets wat niet hoort. En je staat toch wel enorm te schrikken

(om met Herman van Veen te spreken) als een mede-christen tegen je zegt, als ze hoort dat je hulp hebt gevraagd van een psychiater: weet je niet dat er in de bijbel staat, een ieder die de hand aan de ploeg slaat en omziet is het Koninkrijk Gods niet waardig. Naar een psychiater of andere deskundige op dit gebied gaan wordt nog steeds gezien als je overleveren aan duistere machten, mensen die iets met je ziel doen, je ziel die na je dood teruggaat naar God, zoals eens iemand tegen me zei. En een ander zei eens: zelfs al is je psychiater een christen, z'n therapie is dezelfde als die van een niet christelijke psychiater, en door er naar toe te gaan kies je tegen God.

Het overkomt je

Met dat 'het overkomt je' wil ik beginnen. Het overkomt je. Zoals een 'gewone' ziekte je overkomt. Ik kan dat zeggen omdat ik 'ervaring heb'. Jaren geleden overkwam het mezelf. Al een paar weken voelde ik me niet erg fit en zonder dat het te verklaren was erg onrustig en opgejaagd. En toen, van de ene op de andere dag, overkwam het me. Wat het precies was wist ik toen nog niet, het enige dat ik wel wist was, ik moet naar iemand toegaan, iemand die in staat is en bereid is om naar me te luisteren. Zo iemand was er gelukkig in m'n vriendenkring, alleen veel te luisteren was er niet. Het enige wat ik deed was alleen maar huilen en slapen. Maar het was wel een begin, een begin van het ontdekken dat er iets was misgelopen, en dat ik was vastgelopen. En al gauw kwamen we, in overleg met de huisarts, tot de beslissing: hier is deskundige hulp voor nodig. Nu was deze stap in mijn geval niet zo moeilijk omdat we door andere omstandigheden, al jaren een psychiater kenden, die nu onmiddellijk bereid was hulp te verlenen. Ik kwam dus terecht in een vrouwelijke omgeving bij iemand waar we in de jaren ervoor veel steun en liefde van hadden ontvangen. Voor ons dus een heel logische en normale beslissing. (Voor anderen kan het een moeilijk te nemen drempel zijn uit angst voor het onbekende.) Maar al gauw kwamen we tot de ontdekking dat er in onze omgeving niet zo over werd gedacht. En vooral in de kerk merkte je dat er een weerstand was. (Wat ook gezegd werd.) En als je je dan al zo onzeker en ellendig voelt is dat het laatste wat je kunt gebruiken. Je bent niet in een weerbare positie en niet meer in staat om alle 'goed bedoelde' opmerkingen en meningen op hun waarde te schatten. En

zonder dat ze het willen word je door familieleden, vrienden, gemeentelieden van de wal in de sloot geholpen.

En omdat ik dat toen zo ervaren heb, en helaas later nog eens, waardoor het onnodig moeilijk was geworden, wil ik daar graag iets van doorgeven.

Natuurlijk ben ik geen 'deskundige'. Mijn deskundigheid bestaat alleen hierin dat ik weet hoe het is om vastgelopen te zijn, om overspannen te zijn. Ik weet hoe het voelt en dat er heel veel is dat je niet meer voelt. En daar wil ik iets meer over vertellen. In de hoop dat anderen die hetzelfde overkomt er iets aan hebben, maar vooral in de hoop dat mensen die, op welke manier dan ook te maken hebben met iemand die is vastgelopen er iets positiefs mee kunnen doen.

Hoe het niet moet, en hoe het beter zou kunnen

Laat ik puntsgewijs maar wat dingen noemen die heel kenmerkend zijn voor iemand die is vastgelopen, wat je ervaart, hoe de omgeving reageert en hoe het anders zou kunnen. Je voelt je lichamelijk tot niets meer in staat. Alles wat je daarvoor gewoon deed, je werk, hobby's, vergaderingen, naar de kerk gaan of gewoon uitgaan, alles leek onoverkomelijk zwaar. Niets was meer leuk, het huis waar je in woonde was niet meer je thuis, niet meer de plek waar je je veilig voelde. En om me toch nog een beetje veilig te voelen zat ik de hele dag met de gordijnen dicht en de lampen aan. De telefoon er uit en de bel af. Tenminste als ik opzat, want het liefst bleef ik in bed, de dekens over m'n hoofd, ver weg van alles wat me daarvoor zo lief was. Ver weg van de wereld die alleen nog maar een bedreiging leek. Eigen initiatieven had ik nauwelijks meer, en de initiatieven die anderen voor me bedachten maakten het alleen maar erger. „Laten we eens gezellig samen gaan winkelen, of samen uitgaan, iets gezelligs doen, kom gezellig even een kopje thee drinken, laten we...". Maar ik had er de energie niet voor omdat alle energie opging aan de psychische problemen. Problemen die alleen maar groter werden hierdoor; ze bedoelden het immers zo goed, ze wilden me helpen, en ik leek alle hulp af te slaan, en was, dacht ik, erg ondanbaar. En voelde me daardoor erg schuldig.

De fout die ze maakten was dat ze me niet zelf lieten bepalen wat ik wel of niet aankon. Zeker de eerste weken heb je al je energie nodig voor

de meest gewone dingen van het leven; opstaan, je wassen en aankleden, eten en drinken. Dingen waar je anders niet eens bij nadenkt maar die nu zoveel energie vroegen dat er niets overbleef voor andere dingen. Maar ook als de eerste 'klap' wat voorbij is, is het beter om de ander zelf met ideeën te laten komen. Dat geeft een gevoel van vrijheid en helpt je om je zelfvertrouwen te herstellen. Wat natuurlijk niet wil zeggen dat je als 'hulpverlener' nooit eens een beetje druk mag gebruiken om de 'patiënt' tot iets aan te moedigen. Maar let goed op hoever je kunt gaan.

Wat heel sterk kan afnemen is: de natuurlijke behoefte van een mens aan sociale contacten. Was ons huis daarvoor zo nu en dan een bijenkorf, nu was elke bezoeker er één teveel. Zelf noemde ik het: ik wil met rust gelaten worden. In werkelijkheid was het zo dat er een gevoel van falen was waar ik me voor schaamde en waarvan ik niet wilde dat iedereen me in deze situatie zag. En ik denk dat het zeer terecht is dat je op zo'n moment niet jan en alleman in je 'keukentje' laat kijken. Je mag en moet jezelf beschermen in zo'n situatie, omdat je toch al extra kwetsbaar bent. Maar ook hiervoor is weinig begrip, al deed mijn man nog zo z'n best om het ze uit te leggen. Aan deze situatie heb ik de titel van m'n verhaal ontleend. Bezoek

kon ik niet aan, maar een bloemetje, als blijk van belangstelling en medeleven zou ik wel fijn hebben gevonden. Een bloemetje of een kaartje. En dan komt er vanzelf een moment dat je gaat reageren op die belangstelling en de zenders er van eens opbelt en nog later weer eens uitnodigt.

Tegelijk houdt dit in dat je anderen, die je nog wel graag ziet komen omdat ze je op je slechtste en beste momenten nemen zoals je bent, het liefst de hele dag bij je zou willen hebben. Want al wil je met rust gelaten worden, je bent ook bang voor de eenzaamheid. Voor mij waren het de mensen die door alle façades heen keken, onmiddellijk de stemming benoemden en die als je dat wilde er geen aandacht aan schonken, maar bij wie je ook kon uithuilen en met wie je dan even later weer gewoon over van alles en nog wat kon praten en plezier hebben. Dat bleken dan ook m'n echte vrienden te zijn, echte 'hulpverleners'. (Want het is niet altijd zo dat alleen deskundigen hulp kunnen verlenen. Voor veel mensen is het zelfs niet eens nodig dat er een deskundige wordt ingeschakeld.)

Beide boven genoemde dingen hebben ook heel sterk te maken met dat wat ik als eerste noemde (mensen die je steeds aanmoedigen om iets leuks te doen). Je radar voor echte vrienden wordt heel scherp, waar-

door je sommige mensen gaatijden en juist heel sterk geniet van het contact met anderen.

En diezelfde radar gebruik je ook om de stemming van de ander te peilen. Juist doordat je jezelf zo onzeker voelt heb je erg veel behoefte aan de zekerheid en het begrip van de ander. Voel je bij de ander onbegrip of afkeuring van je gedrag dan heeft dat gevolgen voor je eigen stemming en gevoelens. Als voorbeeld noem ik hier het bezoek van een gemeentelid. Naar de kerk gaan was één van de dingen die ik niet meer kon. En ik merkte aan z'n houding dat hij daar weinig van begreep. Na wat heen en weer gepraat zei hij: „God wil niet dat je je voelt zoals je je nu voelt, en je doet Hem er verdriet mee dat je niet in de kerk komt. En bovendien missen de mensen je heel erg.” Ik deed dus mezelf tekort, ik deed de mensen tekort en ik deed God tekort. Erger kon het bijna niet. (Het heeft tot het volgende bezoek aan de psychiater geduurd voor ik hier weer een beetje overheen was.) Maar zo zijn er nog veel meer gelegenheden- of verlegenheidsantwoorden. Want dat is wat er op zo'n moment gebeurt. De ander weet geen raad met de situatie en om wat te zeggen zegt hij iets waardoor je soms weer weken achterop kunt raken, wat mede komt doordat je op zo'n moment nog niet voldoende weerbaar bent.

Voor de kinderen

Jeanette Westerkamp-Stegemann

Post uit Rwanda

Naar school (1)

Solange kan haast niet slapen. Ze ligt op haar slaapmatje in het kleine huis van leem. Het is bijna donker maar de maan geeft net genoeg licht om de tafel te kunnen zien. Ze moet er maar steeds naar kijken. Op de tafel ligt haar nieuwe jurk, haar schooljurk en daarnaast liggen twee schriften en een potlood. Morgen gaat ze naar school, voor het eerst. In de andere hoek van de kamer staat een bed. Daar slaapt moeder. De vader van Solange woont hier niet. Die woont bij een andere mevrouw, al heel lang. Solange is er niet erg verdrietig om. Vader sloeg haar moeder vaak en zoveel vaders zijn weggegaan of hebben nooit bij hun kinderen gewoond. Ze is heus niet de enige. Moeder zorgt goed voor haar en haar grote broer en zus. Maar het leven is niet altijd gemakkelijk. Ze hebben geen eigen huis en geen akker waarop ze eten kunnen verbouwen. Elke dag, behalve zondag, gaat moeder werken bij blanke mensen. Zo verdient ze geld. Daarmee kunnen ze de huur van hun huisje betalen, eten kopen en houtskool voor het oventje waarop ze koken, en olie voor de olielamp. Solange is zes jaar, maar

ze kookt soms al helemaal alleen eten. En kleren wassen, dat is haar werk, elke dag. Naar school gaan kost ook geld. Solange is zo bang geweest dat ze niet naar school zou kunnen omdat het te duur is. Alle kinderen moeten schoolkleren aan. Een blauwe jurk voor de meisjes en een kaki broek en bloes voor de jongens. Dat kost geld. Maar moeder heeft een jurk laten maken, hoor. Niet alleen blauw, maar ook nog met een mooi wit randje erop, de mooiste schooljurk van de hele wereld. Moeder moest ook nog naar het dorp waar zij geboren is – een heel eind weg – om een papiertje te halen van de burgemeester. Zo'n papiertje heb je nodig als je kinderen naar school gaan. Moeder van de hele dag weg. Ze kwam pas laat thuis. „Heb je het papiertje?” vroeg Solange meteen. „Nee”, zuchtte moeder, „de burgemeester wil het niet geven als ik hem geen geld geef. Ik had niet genoeg bij me.” „Gemeen!” riep Solange, ze begon zowat te huilen. „Gemeen.” „Stil”, zei moeder, „dat mag je niet zeggen van zo'n belangrijke meneer. Ach ja, iedereen houdt van geld. Ik zal wel kijken of ik het vind.” Een week later ging ze weer. „Weet je zeker dat je genoeg hebt?”

vroeg Solange angstig. „Wacht maar af”, zei moeder. Solange werkte de hele dag om het huis. Er was niet zoveel te doen, daarom deed ze alles maar twee of drie keer. Vegen tenminste. Ze kon natuurlijk niet twee keer kleren wassen, dan zou de zeep te snel opgaan. Ondertussen liep ze maar steeds te mompelen. Ze bad tot God: „O Heer, laat het lukken, help ons Heer.” Het was weer laat toen moeder terugkwam. „Heb je het papiertje, mama, heb je het?” Solange vroeg het heel zachtjes, want moeder keek helemaal niet blij. „Ja”, zei moeder toen en legde het briefje met een stempel op tafel. „Maar je opa is erg ziek. Ik heb geld voor hem moeten achterlaten.” „Ook de 300 frank voor school?” Solange keek moeder benauwd aan en toen moeder haar hoofd schudde was ze zo opgelucht dat moeder snibbig zei: „Hoe kun je nou zo blij zijn als je opa erg ziek is.” Op haar slaapmatje doet Solange haar ogen dicht. Nu wil ze slapen. Alles is in orde. Morgen gaan ze samen naar school, moeder en zij. De 300 frank zit in moeders rok. Die moeten ze betalen bij het inschrijven. En op de tafel liggen de jurk en de schriften en het potlood. Solange zal heel erg haar best doen. Ze wil heel goed leren, zodat ze later werk kan krijgen waarmee je veel verdient. Dan zal ze nooit meer arm wezen en moeder ook niet. Slaap lekker, Solange!

D.W.L. Milo, Nunspeet

Genade en vrede – voor het Israel Gods

n.a.v. L.W.G. Blokhuis en W. van Veelen, 'Israel nóg Gods volk?', 1987

Onze titel geeft het antwoord op de vraag, die dit boek stelt. Voor de schrijvers geen verrassing – misschien wel voor u. Een goede reden om verder te lezen. We beginnen met het maken van vier opmerkingen.

Vier opmerkingen

1. In 1942 kregen we contact met een jong Joods advocaat uit Berlijn, in onze omgeving ondergedoken. Bij het overwegen van het tragische lot van hem en zijn stamgenoten zochten we aarzelend naar oorzaken en gevolgen, naar het hoe en waarom. Hij voorkwam echter ons antwoord door Mozes te citeren:

„maar indien ge naar Mij niet luistert – en mijn inzettingen versmaadt – mijn verbond verbreekt – dan zal Ik u met verschrikking bezoeken: – Ik zal mijn aangezicht tegen u keren – ge zult vluchten zonder dat men u vervolgt – Ik zal u blijven tuchtigen – uw trotse macht breken – u van uw kinderen beroven – het zwaard over u brengen – u aan uw vijand overleveren – uw heiligheden verwoesten – u onder de volken verstrooien”, Lev. 26:14-31.

2. Kort na de oorlog hield prof.dr. M.A. Beek een lezing over het volk Israel, toegespitst op de Joden en hun afschuwelijk lot. Hij gaf ons alle details, behalve een reden voor dit lijden. De vraag werd hem daarom gesteld: ziet u ook verband tussen dit lijden en het proces, waarin Joden zeiden: „Zijn bloed kome over ons en onze kinderen”? – Prof. Beek verloor zijn zelfbeheersing. „U bedoelt dat God dit volk stráft, om welke reden dan ook? Nee dank u! Ik wens niet te geloven in een God, die zulke ongenadige straffen uitdeelt aan het nageslacht van mensen, die toevallig één onschuldige Jood de dood hebben ingejaagd”.

3. Wanneer we over Israel spreken, moeten we goed onderscheiden:
 a de historische *persoon* Jacob, die (in Gen. 35:10) door God de Heere 'Israel' werd genaamd;
 b het *land*, voorheen Kanaän geheten, dat door de Heere aan de zonen van Israel is beloofd (Gen. 35:12) en geschonken (Num. 32:7 en 34:13-29), welk land de naam Israel droeg, totdat keizer Hadrianus het hatelijk omdoopte in 'Palestina'.
 c het *land* dat, sedert de stichting van de gelijknamige staat in 1948, de naam Israel terugkreeg;
 d de *staat* Israel, gesticht in over-

leg met en onder volkomen goedkeuring van speciaal de Verenigde Staten, Rusland en Engeland;
 e de *bewoners* van het land Israel, die zich Israëli noemen, en die in hoofdzaak nakomelingen zijn van die 2 delen van het vroegere volk Israel, welke in de Bijbel sedert de Babylonische ballingschap met 'Joden' zijn aangeduid;
 f het *Israel Gods*, zo genoemd in Gal. 6:16; waaronder sedert A. Kuyper ten onrechte de ganse christenheid wordt verstaan – maar welke naam in de Bijbel gereserveerd wordt voor alle nakomelingen van Jacob of Israel; waarvan 2 stammen (Juda en Benjamin) Joden worden genoemd en waarvan 10 stammen vooralsnog niet geheel aanwijsbaar zijn, hoewel ze terdege bestaan, gezien Gods vele en absolute beloften.

4. We moeten de Joden niet verwarren met Israel, zoals zelfs door insiders gedaan wordt. De Joden beslaan met hun 2 stammen slechts 2/12 van het totale Israel Gods.

Verwarring door vooroordeel

In zijn afwijzing stond prof. Beek niet alleen. Talloze mensen, die de naam van God met liefde verbinden, weigeren Hem als een wreker te zien. Zeer waarschijnlijk is dit uit afschuw voor een 'christendom', dat eeuwen lang het lijden van de wandelende Jood als loon zag voor de vloek van enkele Joodse leiders, Matt. 27:25. Die vloek van *zijn bloed* en *onze kinderen* was natuurlijk verschrikkelijk. Maar door het niet-herkennen van de werkelijke Zoon Gods, en uitgaande van het Goddelijk gebod om elke godslasteraar te doden (Lev. 24:16), was die vloek begrijpelijk. Jezus heeft dan ook gebeden om vergeving, daar „ze niet wisten wat ze deden”. Petrus herhaalde later dit milde oordeel: „ge hebt het uit onwetendheid gedaan, ook uw oversten”, Hand. 3:17.

Des te erger dat de christenheid vele eeuwen lang deze milde woorden negeerde en de Joden aansprakelijk bleef stellen voor de vloek. En nog erger dat de christenheid de beloften en bedreigingen uit Lev. 26 vergat als de eigenlijke achtergrond – beloften en bedreigingen, die alle eeuwen door ook voor de Kerk gelden!

Het allerergste is waarschijnlijk, dat christenen zichzelf in de plaats van het uitverkoren Israel stelden, zich figuurlijk Israel noemden, en zo

mede-oorzaak werden van het lijden der Joden. Wilde olijftakken, door genade geënt op Gods olijfbom, hebben zich tegen de weggebroken takken beroemd, Rom. 11:17. En dat waar de Schrift zegt, dat die natuurlijke takken (Israel) slechts tijdelijk zijn weggenomen, maar na bekering weer geënt zullen worden (:23) en daar meer dan andere op hun plaats zullen zijn (:24). Wij, niet-Israëlieten, zijn uit de heidenen genomen en worden „geteld als in Israel ingelijfd”, Ps. 87:4. Er was wel enig theologisch geknutsel nodig om ons tot "Sions kinderen" te bevorderen – maar de onbevange Bijbellezer kan aan dit vooroordeel ontkomen. Die weet zijn plaats.

Want met het „Israel Gods" (Gal. 6:16) worden de kinderen van Jacob aangewezen, naast en los en tegenover bekeerde heidenen. Er zijn theologen, die dit bestrijden; er zijn ook theologen, die het bevestigen; zo de kanttekenaars op 1 Thess. 2:16. Maar zonder enig theologisch vooroordeel zal de onbevange Bijbellezer hier toe moeten besluiten; hij leest namelijk wat er staat. Ook het visioen van de dorre doodsbeneden (Ez. 37) die tot leven gewekt worden, slaat op het voltallige Israel, de 12 stammen.

De Schrift zegt dat niet alles Israel is, wat uit Israel voortkomt. Het zal waar zijn. Hetzelfde geldt immers voor kinderen van christelijke ouders. Maar daarmee wordt geduid op heden en verleden; zonder dat de ruime beloften voor de toekomst worden aangetast.

Een volk van zo veel beloften

De moeder van Augustinus zei over haar losbandige zoon: „een kind van zo veel gebed kan niet verloren gaan”. Nu was Monica geen heilige. Maar wij zouden bij deze geloofsuitspraak willen aansluiten met: „een volk van zoveel beloften kan niet verloren gaan”. En dan letten we op de beloften van de heilige God Israels. Want die beloften zijn vele en genadig en goeddeels nog niet vervuld!

Vele ervan worden opgesomd in het boekje van ds Blokhuis en drs van Veelen. Te beginnen met de belofte aan Abraham: dat in zijn zaad alle volkeren der aarde gezegend zullen worden. Te eindigen met de belofte van een komende hereniging van de 10 en de 2 Stammen en een algehele bekering van het 'Israel Gods', kinderen van Abraham. In diverse

kleine Schriftstudies – en in een vriendelijke weerlegging van iemand, die de traditionele opvattingen verdedigde – werpen zij Schriftuurlijk licht op een aantal onvervulde profetieën. Men denke aan een nieuw verbond, te sluiten met de 12 stammen Israels, Jer. 31:31 en Hebr. 8:9. Aan Amos 9:11-15; Micha 4; Zach. 14; Hosea 3:5; 11:8-11; Rom. 11:1,2,15; Jer. 31:20.

Met name Paulus heeft het geheim ontsloten, dat geheel Israel zich zal bekeren en behouden worden (Rom. 11:25,26), zodra de heidenen dit hebben gedaan. Begrijpelijk dat deze belofte miskend wordt: wij christenen van het eerste uur zouden straks het afvallige Israel ons zien voorgaan? Dit werd en wordt voor onmogelijk gehouden. De dogma's van verkiezing en verwerping worden aangevoerd; op een eeuwige vervloeking van Israel wordt gezinspeeld; en veel materiaal wordt aangedragen om... Gods beloften als misverstand te ontcrachten. Maar in alle nederigheid wijzen de schrijvers er op, dat zelfs Calvijn op dit punt is gestruikeld, p. 35.

Grootse terugkeer?

Gods beloften luiden, dat de kinderen van Israel eens terug zullen keren naar hun vaderland (Jer. 16:14,15). Bij de „wederoprichting aller dingen” behoort ook het herstel van Israel's koningschap, de theocratie (Hand. 3:21).

Al in de jaren dertig droomden de religieus-bewogenen onder de zionisten van dit wonder. Na de tweede wereldoorlog werkten veel landen samen, om overgebleven en ont-heemde Joden troost en een nieuwe toekomst te bieden in het land van hun vaders. Sinds 1948 zijn er tal van momenten in de heroïsche strijd van het volk Israel geweest, welke het christenvolk de profeten opnieuw deden lezen. De oorlogen van 1967 en 1978 (aan Israel door zijn erf-vijand opgedrongen) gaven meer dan gewoonlijk aanleiding om de hand Gods op te merken. Ze gaven Israel gebiedsuitbreiding, want daar geldt het oude oorlogsrecht: wat in defensieve strijd aan de vijand wordt ontruikt behoeft niet te worden teruggegeven; het is de tol voor zijn vermetelheid.

Nadien zijn vele tienduizenden Israëlieten – meest Joden – naar Israel gekomen, ondanks een aantal teleurgestelde weigeraars en ondanks de sterk anti-Israelische wereldpers. Nu Rusland eindelijk vrijheid geeft, trekken van daar dagelijks 500 Israëlieten naar het Zuiden: worden letterlijk verzameld uit het Noorderland, waarheen ze verdreven waren.

De grote trek beperkt zich vooralsnog tot de 2 Stammen. En van een massale bekering, voorafgaand aan een beloofde hereniging, is nog weinig te merken; al spreekt het feit dat er een christelijke Jodengemeenschap in Jerusalem leeft ons zeer aan. Wij moeten dus niet al te haastig van een grootse terugkeer spreken en ook andere nuchtere feiten onder het oog zien. Bijvoorbeeld dit. Indien alle Joden (10 miljoen?) plus alle andere Israëlieten tegelijk in Israel zouden wonen, gaat het om 60 – 80 miljoen mensen in een klein land. Moeilijk ons in te denken, tenzij onze begrenzings van tijd en ruimte zouden wegvallen.

Conclusie

Beide schrijvers hebben veel Bijbels licht aangedragen, dat de toekomst van Gods oogappel in helderheid zet. Wij christenen zijn bij die toekomst ten nauwste betrokken: die toekomst is mede de onze en van allen, die de Heiland in onverderfelijke liefde hebben. Ondanks enkele kleine bezwaren tegen dit boekje (Arabieren stammen van Abraham, niet via Israel maar via Ismael, p. 21; Israel op p. 49 moet nu eens door Joden worden vervangen; en dat de kerk in de plaats van de gemeente zou zijn gekomen, p. 82, moet luiden: in de plaats van Israel) zij dit studiewerkje zeer aanbevolen voor Bijbelclubs, winterlezingen en vooral voor persoonlijke studie. Verkrijgbaar door overboeking van f 13,90 op postbank 311 505 van W. v. Veelen te Heerjansdam.

H. Algra, Den Helder

Parel

Prof. W. ter Horst (de auteur van een boek over christelijke geloofsopvoeding) vertelde onlangs dat hij hoorde hoe kinderen het lied leerden: „Weet je dat je een parel bent, een parel in Gods hand?” Hij vroeg aan de leiding of ze de kinderen ook werkelijk een parel hadden laten zien. Dat was niet gebeurd. „Dan hebben ze ook niet echt begrepen wat de inhoud van het lied is”, zo was (ongeveer) zijn reactie.

Nu heeft niet iedereen een parel bij de hand. En ook begrijpen kinderen meer van onze taal dan we soms zelf door hebben. Toch mag de boodschap van Ter Horst ons niet ontgaan. In onze tijd doen alle media een beroep op het visuele (het zichtbare) om kinderen iets duidelijk te maken. Dat kunnen goede boodschappen zijn, maar ook zaken waarvan we als christenen liever zouden zien dat onze kinderen er niet mee in aanraking komen. Er woedt – om het op die speciale manier te zeggen – een strijd om het (bezit van het) kind. Je kunt je afvragen of we er bij de geloofsoverdracht wel voldoende van doordrongen zijn hoe groot de invloed van het visuele, het beeldende, is op het denken van het kind. En: als anderen die middelen wel gebruiken, of de kerk niet kansen laat liggen. Ik weet wel: daar gaat het niet alleen om. Het is ook niet de essentie van de verkondiging. Maar toch: kijk eens hoe mooi een parel is. Iets mooiers bestaat er bijna niet. Zo mooi ben jij voor God. Heel uniek: een parel in Gods hand. Van zo'n voorbeeld kunnen ook de volwassenen iets leren...

De Reformatorische Bijbelschool zoekt voor het cursusjaar '90-'91 een

diakonaal medewerker m/v voor in de keuken.

vereist:

- 5 dagen per week koken voor ± 50 mensen
- beschikbaar zijn van eind aug. '90-juni '91
- leeftijd ± 18-25 jaar

geboden:

- fijne werkomgeving
- mogelijkheid om enkele lessen per week te volgen
- zakgeld: f 250,- per maand
- vrije kost en inwoning, ziektekostenverzekering

Inlichtingen bij Lia Verboom, tel. 03404-24166/11412. RBS, Krakelingweg 10, 3707 HV Zeist.

J.J. Oostenbrink, Utrecht

Onze kerken en de Wet persoonsregistraties

De maatschappij verandert en – uiteraard – ook de wetgeving. Kerken krijgen met beide veranderingen te maken. Of ze dat nu leuk vinden of niet. Eén van de wetten, waar ook de kerken mee te maken krijgen is de Wet persoonsregistraties. Wat precies de consequenties van die wet voor de kerken zullen zijn, is nog niet geheel duidelijk. Toch tekenen zich ook nu al een aantal ontwikkelingen af. Ontwikkelingen, die ook duidelijk maken, dat de wetgever minder oog krijgt voor wat een kerk als geloofsgemeenschap is.

1. Een wet met een breed bereik

Op 28 december 1988 stond de Wet persoonsregistraties in het staatsblad (Stb. 665). Een wet, waarnaar – en dat was ook een kant van de zaak – was uitgezien. De nieuwe Grondwet (van 1983) schrijft in art. 10, lid 2, een dergelijke wet ook voor. En wel „ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met het vastleggen en verstrekken van persoonsgegevens”. Het derde lid van dat artikel 10 schrijft voor dat die wet regels moet bevatten inzake de aanspraken van personen om kennis te nemen van over hen vastgelegde gegevens en van het gebruik, dat daarvan wordt gemaakt, alsmede op verbetering van dergelijke gegevens. Aanspraken, waar ook kerkelijke administraties en kerkelijke bureaux mee te maken kunnen krijgen.

Het is nu eenmaal zo, dat het, sinds het ontstaan van computers met de daarbij behorende mogelijkheden, heel gemakkelijk is om hele adresbestanden te kopiëren evenals andere in die persoonsbestanden voorkomende gegevens.

En daar zal – om het zacht uit te drukken – niet iedereen gelukkig mee zijn.

In zo'n persoonsbestand kunnen heel onschuldige gegevens voorkomen, maar ook zeer 'gevoelige gegevens'. Een dagblad of tijdschrift heeft een lijst of bestand van de abonnees, een garage een lijst met klanten (inclusief het type auto dat u hebt én de eventuele achterstanden in betaling) zoals ook een bank lijsten zal kennen van hen aan wie een persoonlijke lening is verstrekt etc. Ook Uw huisarts heeft de nodige (evt. onnodige) gegevens over U opgeslagen evenals het kerkelijk bureau en de penningmeester van de gemeente waar U lid van bent. Ook een ouderling zal wellicht over een 'sectieboekje' of iets soortge-

lijks beschikken met de namen, de data van doop en evt. belijdenisdoen e.d. Voor predikanten, pastorale medewerkers en diakenen geldt hetzelfde. Ze zullen soms heel simpele gegevens noteren. Bij voorbeeld over de datum, waarop ze U voor het laatst een (huis)bezoek hebben gebracht (Wanneer was dat ook al weer?). Of uit welk bijbelgedeelte toen is gelezen. Vier van de vijf keer voorlezen uit Psalm 23 kán nuttig zijn maar is meestal toch iets minder geslaagd.

Dat behalve een goed gebruik ook misbruik van gegevens mogelijk is staat eveneens wel vast. Vandaar die wet: een poging van de wetgever om op een heel brede materie met ongetwijfeld ook griezelige kanten toch weer een zekere greep te krijgen.

2. De kerken en de Wet persoonsregistraties

Nu was het bij het ontwerpen van die wet niet voor iedereen vanzelfsprekend dat die wet ook voor de kerken zou moeten gelden. Zo heeft het GPV-kamerlid Schutte er bij de parlementaire behandeling van het wetsontwerp voor gepleit de wet niet op de kerken van toepassing te doen zijn of om althans voor die kerken de nodige nuanceringen aan te brengen. Zonder succes overigens. De wet geldt ook voor de kerken. Toch was wel duidelijk, dat niet alle persoonsregistraties over één kam konden worden geschoren. Een abonnementenadministratie is niet te vergelijken met die van een psychiater over zijn patiënten of van die van een school over haar leerlingenbestand.

De wet doet dat ook niet.

Zo kan het voorkomen dat men in bepaalde gevallen verplicht is een reglement te maken. Daarin kan dan vermeld worden wat het doel is van de administratie en welke soorten gegevens en van wie daarin kunnen worden opgenomen.

In andere gevallen kan men volstaan met het voldoen aan een 'meldingsplicht'. Men dient dan aan de op grond van de wet ingestelde Registratiekamer¹ te melden dat men een persoonsregistratie heeft, welke gegevens daarin voorkomen en wat het doel van die registratie is. Een andere mogelijkheid bestaat in die gevallen, waarin de desbetreffende persoonsregistratie valt onder het zgn. 'Besluit genormeerde vrijstelling'. Een algemene maatregel van bestuur, berustend op een twee-

tal artikelen van de wet (22 en 27), waarbij persoonsregistraties worden aangewezen, waarop de artikelen 19 (persoonsregistraties met verplicht reglement), 24 (persoonsregistraties, die moeten worden aangemeld bij de Registratiekamer) en 25 (persoonsregistraties, waarbij tal van wijzigingen binnen 4 weken moeten worden doorgegeven) niet van toepassing zijn.

Dat 'Besluit genormeerde vrijstelling' kent een aantal persoonsregistraties, die in dat besluit nader zijn omschreven. Alleen indien die persoonsregistraties aan de daarin genoemde kenmerken voldoen, geldt voor hen de vrijstelling op bovengenoemde punten. Daar kunnen ook kerkelijke persoonsregistraties onder vallen, mits ze aan de nader te noemen kenmerken voldoen.

Wie overigens veronderstelt, dat die uitzondering vooral ingegeven is om aan de kerken en hun vrijheid tegevoet te komen vergist zich. Het doel was primair de lasten in verband met de uitvoering van de wet beperkt te houden.

Overigens zal er in de loop van dit jaar vermoedelijk nog een tweede uitvoeringsmaatregel verschijnen, gebaseerd op art. 7 van de wet. De inhoud daarvan staat echter nog niet (geheel) vast. Een ontwerp van die maatregel stond woensdag 6 juni jl. in de Staatscourant. Een 'Ontwerp-Besluit gevoelige gegevens'². Ook die algemene maatregel van bestuur zal voor de kerken van belang zijn. Het Besluit heeft nl. betrekking op wat men 'gevoelige gegevens' noemt. Dat zijn dan volgens art. 7 van de wet 'gegevens betreffende iemands godsdienst of levensovertuiging, ras, politieke gezindheid, seksualiteit of intiem levensgedrag, alsmede persoonsgegevens van medische, psychologisch, strafrechtelijke op tuchtrechtelijke aard'. Een opsomming, die op zich zelf al wel een nadere beschouwing waard is. In het ontwerp staat nl. o.a. dat persoonsgegevens betreffende iemands godsdienst of levensovertuiging *slechts* mogen worden opgenomen in:

- persoonsregistraties, gehouden door of ten behoeve van kerkgenootschappen, zelfstandige onderdelen daarvan of andere genootschappen op geestelijke grondslag betreffende de daartoe behorende personen;
 - andere persoonsregistraties voor zover zulks noodzakelijk is met het oog op de geestelijke verzorging van de betrokken personen.
- Een beperking, die niet alleen type-

rend is voor de opstelling van de wétgever tegenover geloof en godsdienst, maar ook een blijk is van de geringer wordende betekenis, die aan geloof en godsdienst wordt toegekend. In (vele) andere zaken wordt vermelding van het lidmaatschap van een kerk, iemands geloof of godsdienst, kennelijk niet van belang of zelfs in strijd met het recht op privacy geacht.

3. Art. 3 van het Besluit genormeerde vrijstelling

In het reeds genoemde Besluit genormeerde vrijstelling komen diverse soorten persoonsregistraties aan de orde. Persoonsregistraties, waarop die artikelen 19, 24 en 24 van de Wet niet van toepassing zijn. Dat Besluit rept o.a. over administraties van leden of begunstigers, van abonnementsadministraties, salarisadministraties, boekhoudingen van debiteuren en crediteuren en administraties van afnemers en leveranciers. In art. 3 van dat Besluit worden ook genoemd „Administraties van leden of begunstigers van kerkgenootschappen en andere genootschappen op geestelijke grondslag”. Nogmaals, de vrijstelling geldt ook in die gevallen alleen, indien in de registratie geen andere persoonsgegevens zijn opgenomen dan die van hun leden – de geboorteleden daaronder begrepen – en de begunstigers én hen, die voldoen aan de (verderop) in dat artikel vermelde vereisten. De desbetreffende gegevens zijn dan o.a. de naam, voornamen, voorletters, titulatuur, geslacht, geboortedatum, woonplaats. Voorts eventueel andere dan de reeds in dat artikel genoemde gegevens, „waarvan opnemings wordt vereist ingevolge het statuut van het betrokken genootschap”. Beweegt men zich binnen die kring van gegevens, dan is de kerk 'vrijgesteld' van de verplichting zich aan te melden. Bevat een kerkelijke registratie méér dan de daaronder vallende gegevens, dan is aanmelding weer wel noodzakelijk.

4. Het 'statuut' van het betrokken genootschap

De vermelding van dat 'statuut' is een soort 'open eind'. Een uitvoerig statuut geeft dus een ruimere vrijstelling dan een beperkt statuut. Wat het statuut precies is wordt niet omschreven. Dat was ook moeilijk. De regeling geldt immers voor tal van kerken, in allerlei variaties en soorten. Kerken en genootschappen, die hun eigen interne regelingen hebben. Soms in de vorm van een meer centrale regeling, soms met per kerk of genootschap in sterke mate geïndividualiseerde regelingen. Kerken kunnen dus zelf hun vrijstelling vergroten, door meer in dat

'statuut' op te nemen. En daar kan metterdaad wel reden voor bestaan. Zo valt het op, dat bij de in dat art. 3 van het Besluit genormeerde vrijstelling wel genoemd worden de „naam, voornamen, voorletters, titulatuur, geslacht, geboortedatum, adres, postcode, woonplaats, telefoonnummer en bank- en girorekeningnummer” maar niet de burgerlijke staat, het al of niet gehuwd zijn.

5. Registraties voor persoonlijk gebruik

Wel is het zo dat registraties voor persoonlijk gebruik buiten de wettelijke regeling vallen. Een predikant, een ouderling of diaken die aantekeningen maakt van zijn bezoeken etc. 'voor persoonlijk gebruik' kan dat dus rustig doen. Zoals ook een registratie 'voor huiselijk gebruik' er niet onder valt. Worden die gegevens echter systematisch en voor functioneel gebruik genoteerd, en zijn ze als zodanig ook bestemd voor degene die hem of haar in functie opvolgt, dan geldt de registratie weer wel als een registratie in de zin van de wet, waarvoor aanmelding verplicht is. De ouderling die mondeling bepaalde gegevens inzake de leden van zijn wijk of sectie doorgeeft aan zijn opvolger kan dat dus rustig doen. Maakt hij er een officiële en systematische registratie van, dan kan hij dus in strijd met de wet komen, wanneer die persoonsregistratie niet is aangemeld.

6. Achtergronden

Deze en andere ontwikkelingen in de wetgeving geven metterdaad reden tot nadere bezinning. Niet alleen voor kerkeraden. Merkwaardig is, dat de wetgever de laatste jaren zich nog al ingespannen heeft voor zaken als privatisering en deregulering. Het feit, dat de PTT een postbank werd is daarvan een voorbeeld. Een blijk van een 'terugtrekkende overheid'. Tegelijk zijn er daarnaast andere ontwikkelingen, waarbij de overheid zich veel intenser gaat bemoeien met het persoonlijk leven van de burger. De wetgeving tegen discriminatie van de komende Algemene wet gelijke behandeling zijn daar voorbeelden van. Wetten kunnen ook instrument zijn om het maatschappelijk gebeuren te 'sturen', te beïnvloeden. Ze kunnen ook gebruikt worden om de mentaliteit en overtuigingen van burgers te beïnvloeden. Ten goede en ten kwade. Het is goed daar rekening mee te houden. Zaken als 'scheiding tussen kerk en staat', wat men daar dan ook onder heeft verstaan, zijn geen onveranderlijke grootheden. Zoals ook de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging grenzen kent, die verlegd kunnen worden. De Wet persoonsregistraties is daarvan een

goede illustratie. Niet alleen in bovengenoemde opzichten, want er zou nog wel wat meer over zijn te zeggen³. Dat vraagt echter een ruimer kader.

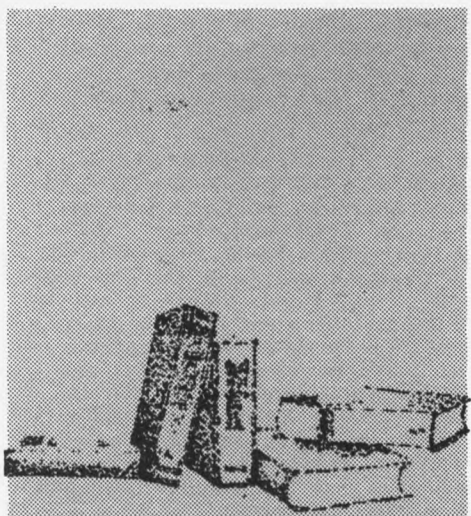
1 Per adres Sir Winston Churchilllaan 362, Postbus 3011, 2080 GA te Rijswijk (Z.-H.). Daar kan men zo nodig ook bepaalde formulieren verkrijgen voor die aanmelding.

2 Tot 5 juli 1990 kan men zich voor commentaar op dat ontwerp tot de Registratiekamer wenden.

3 Zo bepaalt art. 3, lid 6 van het Besluit genormeerde vrijstelling dat persoonsgegevens uiterlijk twee jaren nadat het lidmaatschap is beëindigd of de betrokkene te kennen heeft gegeven, dat hij niet langer als begunstigde wil worden beschouwd uit die registratie worden geweigerd. Een voorschrift, dat voor andere geloofsgemeenschappen nog veel meer problemen zal kunnen oproepen.

In Dronten staat voor de Nederlands Gereformeerde Ichthuskerk dit beeld van 'De Ziener'. Het is een ontwerp van de beeldhouwer Jaap van der Meij. Dr. Regn. Steensma schrijft erover: „Van de sculpturen in grijze beton is dit forse beeld een der meest aansprekende. De ogen worden gevormd door twee gaten, die dwars door het hoofd gaan en de voorbijganger zicht geven op het blauw van de hemelse luchten” (in: Honderdvijftig jaar gereformeerde kerkbouw, pag. 226, 228).

Boekbespreking

M. de Jonge, Voorburg

Een voortreffelijke taak

Prof.dr. K. Deddens – *EEN VOORTREFFELIJKE TAAK* (profielschets van de pastor).

* Juist wat we nodig hebben: we zijn vacant;

* Niets voor ons: we hebben een predikant;

twee reacties op de titel van bovengenoemd boek. Beide zijn er echter naast, want de schrijver vraagt aandacht voor alle pastorale taken in/van de gemeente en bespreekt achtereenvolgens het ambt van predikant, dat van ouderlingen en diakenen en beziet daarna het ambt van de gemeenteleden. „Wij hebben dus terdege alle drie 'bijzondere ambten' in de kerk op het oog met betrekking tot de bijbelse profielschets van de pastor. (...) Er is ook nog het 'ambt' der gelovigen (...) Wij willen het pastoraal profiel samen aflezen uit de Schriften" (7, 8) aldus de schrijver, die we al enigszins kennen uit de bespreking van zijn boek 'Dient Hem met vreugde!', zie Opbouw nr. 13.

Dr. Deddens neemt de bevestigingsformulieren voor ambtsdragers als leidraad en geeft aan de hand daarvan en van de daarbij genoteerde tekstverwijzingen onderricht over de inhoud van de verschillende diensten/taken in/van de gemeente. Hij gebruikt daarbij de teksten zoals die voorkomen in het dienstboek van de Gereformeerde kerken (vrijgemaakt), teksten die ook in onze gemeenten dienstdoen en die naar vorm en inhoud duidelijke verbeteringen zijn van vroegere formulieren.

De stof, die de schrijver voorlegt is ons voor een deel niet onbekend. In het zojuist genoemde boek 'Dient Hem met vreugde!' kwamen we ze gedeeltelijk reeds tegen; hier in dit 'vervolg'boekje is ze echter veel duidelijker van opzet, meer systema-

tisch geordend en volledig.

Ik stel me voor dat dit boekje van 90 bladzijden goede diensten kan bewijzen aan hen, die voor de eerste maal tot het ambt geroepen zijn. Kerkeraden, geef hun een exemplaar. Evenzeer is het een goede en nuttige confrontatie met de praktijk van het ambtelijk werk aan de ouderen. Lijden we niet alle – ook in Gods gemeente – aan een zekere gewenning, zodat we ons maar moeilijk telkens opnieuw laten gezeggen door de Schriften? En dat laatste is in dit boekje schering en inslag. Nu is over 'de ambten' vrij veel geschreven, ook in pastorale zin. Je bemerkt dat ook als je de literatuurlijst achter in het boek bekijkt. Tot mijn spijt trof ik in deze lijst niet aan het boek van ds. C. Vonk 'Huisbezoek' (2 dl., ± 40 jaar geleden uitgegeven door Kok).

'De profielschets' is een nummer uit de serie 'Pastoraal perspectief', uitgegeven door Oosterbaan & Le Cointre te Goes. De prijs is f 10,90, wat voor deze goede uitgave weinig is.

M. de Jonge, Voorburg

Het evangelie naar Lucas

J.H. Veeffkind – *HET EVANGELIE NAAR LUCAS*.

Een blauw, een rood, een groen omslag, 3 delen uit de serie 'Zicht op de Bijbel', resp. nrs. 120, 122 en 204. De auteur gaf elk van de delen een titel mee:

120 – Jezus in Galilea (over Lucas 3-9)

122 – Jezus in Jeruzalem (over Lucas 1, 2 en 19-24)

204 – Jezus op reis (over Lucas 9-19).

Boeken met een eigen kleur, opzet, inhoud. „Acht jaar lang heb ik – zegt de schrijver, predikant van de gemeente te Krommenie – min of meer regelmatig over het evangelie naar Lucas gepreikt"; het resultaat daarvan is nu ook ons aangeboden. Om dankbaar voor te zijn. Met het publiceren van veel, wat ds. Veeffkind onderzocht, overdacht en vond, dient hij ons allen en naar je hoopt ook velen buiten onze kerkgemeenschap.

Als we ons nu in het bijzonder bezighouden met deel 3 (nr. 122) is dat mede omdat we vorig jaar nr. 204 reeds bespraken (zie Opbouw dd. 27 oktober 1989).

In elk van de boeken is de tekst van het evangelie in haar geheel weergegeven en zo, dat je onmiddellijk zien kunt „wat Lucas alléén vertelt (dat is cursief gedrukt) en wat hij gemeen heeft met zijn collega's-evangelieschrijver."

Het kenmerkende van het evangelie naar Lucas geeft de auteur aan met 'redding', meer in het bijzonder met 'de Redder'. En hij tekent telkens opnieuw hoe daarin vele van Gods beloften zijn vervuld. De teboekstelling door Lucas vond plaats nadat hij nauwkeurig alles had onderzocht, maar ook: de HERE Zelf inspireerde deze arts. En dan schrijft Veeffkind dit niet neer als een dogmatisch gegeven, maar echt zoals je dat in het verkeer met medegeloofsgenoten in het werkelijke leven ziet gebeuren. Op blz. 7 e.v. noemt hij een zevental facetten van die inspiratie. Een weergeven van wat ècht gebeurd is. Hoeveel keren kom je in dit evangelie niet tegen de uitdrukking 'het geschiedde' en dat verwijst dan niet enkel naar het verleden, maar is ook voor ons (en voor de gemeenten van alle tijden en plaatsen) van betekenis. Ds. Veeffkind zet dan ook keer op keer de boodschap die toen is geschreven in hedendaagse situaties. Al lezende bemerk je hoe hij de griekse tekst doorgekropen is en hoe hij niet enkel oude maar ook nieuwe schatten te voorschijn brengt.

Zo plaatst hij de tempelreiniging (19:45 e.v.) bijv. onder het kopje 'praathuis', want de tempel is de plaats „om te luisteren naar en te praten met God" (30). Dat verhinderden de marktkooplui. Maar van Jezus namen ze (farizeeën en sadduceeën) het niet dat Hij optrad met de verkondiging van het evangelie, juist dáár, in Gods huis. Hij had immers „niet de normale kerkelijke examens gedaan". Hij was een theologische beunhaas. Hij kwam inderdaad van Boven. Hij was werkelijk charismatisch (31).

Bij de opstanding van Jezus lezen we „dat die iets heel anders (was) dan de opstanding van de jongen uit Naïn en van het dochttertje van Jaïrus". Zij „gingen de dood in en kwamen aan dezelfde kant de dood weer uit". Maar Jezus ging door de dood heen en kwam er aan de andere kant weer uit. De jongen en het meisje reden de tunnel van de dood in, werden halverwege tegengehouden en keerden terug in het tegenwoordige heuvelland dat we allemaal kennen. Maar Jezus reed door de tunnel heen naar het bergland-schap van de toekomst" (88).

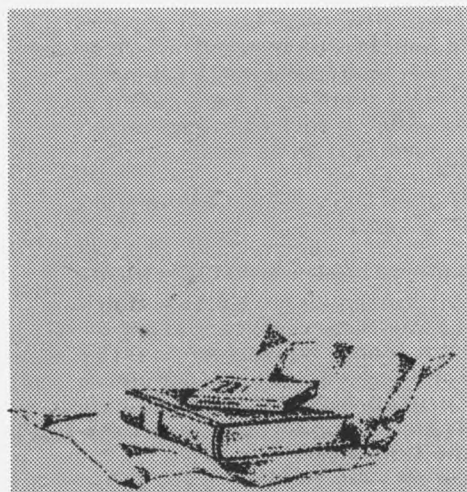
Een derde opmerkelijke passage is waard genoemd te worden (overigens staan de boeken vol van bijzondere aspecten van wat gebeurde) maar dan voorzien van enkele vraagtekens.

't Gaat over een kruiswoord van de Here Jezus, „Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat ze doen", die 'hun' en 'ze' zijn, zegt de auteur, niet het volk, evenmin de kerkelijke heren, die op Golgotha toezagen wat er gebeurde, niet het volk dat daarheen uitgelopen was,

maar het zijn de Romeinse soldaten. Dié wisten niet wat ze deden, konden die aramees sprekende kruiseling niet eens verstaan. En wat verkondigt Lucas hier een evangelie! „Een altijd terugkerende vraag is, wat we moeten denken van al die miljoenen mensen, die nooit van Jezus als Verlosser hebben gehoord, in vroeger en later tijd? Zijn ze allemaal total loss?” (78) Deze vraag, zo lezen we, krijgt een rechtstreeks antwoord bij de kruisiging van Jezus. Als Zijn kruisiging „in onwetendheid vergeven kan worden, welke zonde in onwetendheid kan er dan niet vergeven worden? Jezus is een verzoening voor onze zonden, en niet alleen voor de onze, maar ook voor die van de gehele wereld” (79). Mag ik hier (terecht?) vragen: Hij is toch – met uitsluiting van ieder ander – *de Weg, de Waarheid en het Leven*? Niemand komt tot de Vader dan door Hem, door Hem te kennen en bij Hem te schuilen (Joh. 14:6). En daar hebben 'die miljoenen' helemaal geen weet van. Overigens: kunnen wij op deze vragen volledige antwoorden vinden?

Het verhaal is wat lang geworden, maar dat gaat vanzelf als je bijzonder geboeid bent door wat de schrijver je biedt. Ik hoop dat vele lezers deze boeken zelf ter hand nemen. Ze zijn uitgegeven door Buijten & Schipperheijn te Amsterdam en voor minder dan f 50,- kunt u zich in het bezit ervan stellen. Zet zo'n bedrag nu eens naast je vakantie-uitgaven. Dan lijkt het ineens niet zo veel en het is het ruim waard, zowel voor ouderen als voor jongeren.

Ontvangen

Ds. J.M. Goedhart,
Twintig van de veertig.

De generale synoden sinds de Vrijmaking.
135 blz., f 24,50
ISBN 90 6651 120 6
Uitg. Van den Berg, Kampen

Ds. J.M. Goedhart,
Behouden troost.

45 jaar Vrijmaking.
144 blz., f 18,90
ISBN 90 6651 119 2
Uitg. Van den Berg, Kampen

Dr. H.M. Mulder,
Scheiden... kan dat?

een Bijbelstudie.
56 blz., f 14,90
ISBN 90 6651 110 9
Uitg. Van den Berg, Kampen

Dr. Ir. H. van Riessen,
Christelijke politiek in een wereld zonder God.

(Publikatie Wetensch. studiecentrum RPF, nr. 7)
98 blz., f 14,90
ISBN 90 72016 08 4
Uitg. Marnix van St. Aldegonde St.,
Postbus 302, 8070 AH Nunspeet

Drs. R.H. Matzken,
New Age Handboek.

Een inleiding tot New Age denken...
214 blz., f 32,50
ISBN 90 6064 713 0
Uitg. Buijten en Schipperheijn, Amsterdam

H.J. Boiten (red.),
Het Onze Vader.

Het voornaamste van de dankbaarheid.
89 blz., f 13,90
ISBN 90 73365 01 5
Uitg. Bond van Mannenver. op GG
i.s.m. Scholma Druk, Bedum

H.J. Boiten en B. van Zijlkom
(red.),

De Tien Geboden.
Het evangelie van de wet.
120 blz., f 14,90
ISBN 90 73365 02 3
Uitg. Bond van Mannenver. op GG
i.s.m. Scholma Druk, Bedum

Ds. G. Kwakkel,
Uitgekozen!

De bijbel over vragen rond de uitverkiezing.
89 blz., f 15,75
ISBN 90 6015 855 5
Uitg. De Vuurbaak, Barneveld

Ds. H.J. Hegger,
Bijbelse elementen bij rooms-katholieke mystici.

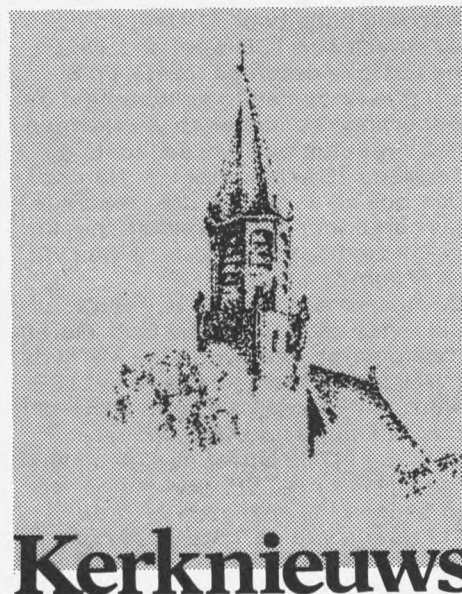
88 blz., f 14,75
ISBN 90 242 2250 8
Uitg. J.H. Kok, Kampen

Ruard Ganzevoort,
Mag ik er zijn?

Over genade en veroordeling.
95 blz., f 15,75
ISBN 90 297 0958 8
Uitg. Kok Voorhoeve, Kampen

Co 't Hart,
Morgen zal het anders zijn.

dichtbundel
48 blz., f 10,90
ISBN 90 297 0967 7
Uitg. Kok Voorhoeve, Kampen

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerken van
Bilthoven en Zeist

Tijdens de vakantieperiode (22 juli t/m 12 augustus) zullen de middagdiensten worden gecombineerd:
22 juli in Bilthoven
29 juli in Zeist

5 augustus in Bilthoven
12 augustus in Zeist
Plaats van samenkomst:
in Bilthoven: Julianakerk, Juliana-laan 42
in Zeist: Gebouw Ned. Prot. Bond, Kerkweg 21

De morgendiensten zullen normaal in Bilthoven en Zeist worden gehouden.

Theologische Studie Begeleiding

Onderstaand bericht is bestemd voor alle studenten, die theologie gaan studeren of de vooropleiding daartoe volgen.

Op 15 september a.s. begint het nieuwe seizoen voor de Theologische Studie Begeleiding (TSB). Deze begeleiding is opgezet vanuit de Ned. Geref. Kerken en bedoeld voor alle studenten uit deze kerken, die aan verschillende universiteiten en scholen theologie studeren. De bijeenkomsten worden gehouden in de Theologische Universiteit van de Chr. Geref. Kerken, Wilhelminapark 4 te Apeldoorn. De TSB beoogt:

- een aanvulling te geven op het studieprogramma,
- de contacten tussen de studenten en de kerken te bevorderen, en
- de contacten tussen de studenten onderling te bevorderen.

Gedurende het cursusjaar zijn er 9 bijeenkomsten op zaterdagen, onder leiding van de predikanten H. de Jong, O. Mooiweer en H. Smit. De vergaderingen bestaan altijd uit twee gedeelten, nl. een preekvoorstel van één van de studenten en een lezing (inkl. bespreking van beide). Eén keer per jaar wordt er een exegesedag gehouden; we buigen ons dan een zaterdag over een

bepaald bijbelboek of -deel. In mei is er steeds een TSB-weekend. Naast de vaste onderdelen (preek en lezing) is er dan altijd gelegenheid de onderlinge kontakten te verstevigen. We beginnen dit seizoen, zoals gezegd, op 15 september a.s. Dan worden ook zij verwacht, die dit cursusjaar beginnen met de studie theologie of zich daarop voorbereiden via een 'vooropleiding'.

Deelname aan de TSB is géén vrijblijvende zaak. Van elke Ned. Geref. theologie-student wordt verwacht dat hij/zij actief deelneemt aan het TSB-werk. Bij kerkelijke examens wordt hier ook altijd nadrukkelijk naar gevraagd (TSB-attest nodig). Je kunt je opgeven als TSB-deelnemer door te bellen of te schrijven naar de sekretaris van de TSB: J. Dekker, Groeneweg 52, 3851 KB Ermelo, tel. 03417-51229. De deelname wordt door onze kerken bekostigd.

PROGRAMMA 1990/1991

(wijzigingen voorbehouden)

15-09-90 **Preek:** Gen. 22,1-19, J.A.

Dobbe.

Lezing: drs. H. Smit over K. Schilder n.a.v. G.C. Berkouwer, 'Zoeken en vinden' (hfst. 11).

13-10-90 **Preek:** Joh. 14,4-7, W. de Vries.

Lezing: drs. O. Mooiweer n.a.v. W.H. Velema e.a., 'Delen in het heil' en C. Trimp, 'Klank en Weerklank'.

10-11-90 Exegesedag: Jesaja 65.

Sprekers: drs. K.H. de Groot en drs. J.D. Janse.

08-12-90 **Preek:** Zondag 3. H.C., Th.J.J. Jong.

Lezing: drs. H. Smit, 'Het berouw van God'.

12-01-91 **Preek:** Joël 2, 28-32, J. Beef-tink.

Lezing: drs. H. de Jong, 'De prediking der verzoening in de Psalmen'.

09-02-91 **Preek:** Filipp. 4, 4-7, J.P. Koedijk.

Lezing: drs. W.G. Rietkerk, n.a.v. Lesslie Newbigin, 'The gospel in a pluralist society'.

09-03-91 **Preek:** Zondag 18 H.C., P. Strating.

Lezing: drs. O. Mooiweer, n.a.v. C. Graafland, 'Gereformeerden op zoek naar God'.

13-04-91 **Preek:** Pred. 9, 7-9, J. van 't Hof.

Lezing: drs. H. de Jong, 'Klaagliederen', n.a.v. J. Renkema, 'Misschien is er hoop...' (diss.).

24 t/m 26-05-91 **Preek:** Openb. 14,6-13, G. Nieuwburg.

Lezing: drs. H. de Jong en drs. H. Smit, 'Het Boek'.

Lezing: drs. O. Mooiweer, 'Pastorale ervaringen'.

Dit jaar met vakantie naar Frankrijk?

Ongetwijfeld zullen ook dit jaar weer vele lezers van ons blad hun vakantie in Frankrijk willen doorbrengen. Evenals vorige jaren wil ik uw aandacht vestigen op twee zaken, die met elkaar samenhangen:

– Er is in Frankrijk een kleine kerkengroep, die in officieel contact staat met de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Nederlands Gereformeerde Kerken, nl. de Eglises Réformées Evangéliques. Men vindt ze voornamelijk in Zuid-Frankrijk, maar ook wel elders. U zou er heel goed aan doen, als u tijdens uw vakantie moeite zou doen om deze kerken te vinden. Dat wil niet zeggen, dat zij de enige kerk zijn, waar in Frankrijk het Evangelie wordt gebracht. Ook elders is dat gelukkig mogelijk.

– Binnen de twee genoemde Nederlandse kerkverbanden bestaat een stichting tot steun aan deze Franse kerk. Zelf mag ik daarvan voorzitter zijn, terwijl ds. G. van den Brink, Prins Willem Alexanderpark 483, 3905 CP Veenendaal, er secretaris van is. Bij hem kunt u een kaartje met een lijst van kerken opvragen om de gemeenten te kunnen vinden. Reeds verschillende jaren heeft onze stichting hulp kunnen bieden bij kerkplanting en evangelisatiewerk. Het is heel dringend nodig, dat dit werk voortgaat en zich mag uitbreiden.

Onze stichting zou het erg op prijs stellen, als u haar eens uw bevindingen zou willen schrijven, als u er geweest mocht zijn, ook als die niet alleen maar positief zouden zijn. En misschien wordt u ook wel mee opgewekt om de stichting financieel te steunen. Daarvoor is het adres: Rabobank Delft, no. 31.34.14.629, postrekening van de bank 441131. De stichting heeft een goed contact met het 'Comité d'Entraide Chrétienne Réformée', dat werkzaam is binnen de Gereformeerde Bond in de Nederlandse Hervormde Kerk en dat zich bezig houdt met het uitgeven van theologische literatuur in de Franse taal. Tot nog toe heeft men uitgegeven: de Franse Geloofsbelijdenis, de Heidelbergse Catechismus, de Dordtse Leerregels, een brochure 'Pourquoi?' en een theologische woordenlijst Frans-Nederlands. Voor deze uitgaven kunt u zich in verbinding stellen met de secretaris van dat comité, de heer A. van Velzen, Ratelaar 56, 2923 GG Krimpen aan den IJssel, tel. 01807-12848. Het komt ook voor, dat men meer exemplaren meeneemt om ze in Frankrijk uit te delen.

Denkt u er eens aan? Interesseer u voor het kerkelijke en geestelijke leven van het land, waarheen u gaat in uw vakantie.

Ds. K. Boersma, voorzitter, Karl Marxstraat 49, 3076 DP Rotterdam.

Ned. Geref. Kerk van Arnhem

In de maand juli en op de zondagen 19 en 26 augustus beginnen de kerkdiensten om 08.45 en 19.00 uur.

In deze periode is de oppasdienst tijdens de morgendienst. De diensten worden gehouden in het kerkgebouw van de Doopsgezinde Gemeente, Weverstraat 15 te Arnhem. De Weverstraat ligt in het voetgangersgebied in het centrum van Arnhem, vlakbij de Eusebiuskerk. Op de zondagen 5 en 12 augustus beginnen de kerkdiensten om 09.30 en 19.00 uur.

Deze diensten worden gehouden in de Christelijke Gereformeerde kerk, Parkstraat 74 in Arnhem.

De Parkstraat is te bereiken door vanaf het Velperplein (Muis Sacrum) het bord richting Velp te volgen, via de Steenstraat. In de Steenstraat de tweede straat rechts (Spijkerlaan) inslaan en dan de derde straat links inrijden.

De diensten op de zondagen 22 juli tot en met 19 augustus zijn gezamenlijke diensten met de Christelijke Gereformeerde Kerk te Arnhem.

Dankbetuiging adm. SEV

Langs deze weg wil ik mede namens mijn vrouw de raden van onze kerken en de commissies van beheer, onze emeriti-predikanten en onze predikantsweduwen, het 'SEV'-bestuur en mijn opvolgster mevr. G. Bottinga-Breteler, die allen hebben bijgedragen aan de samenstelling van het herdenkingsalbum, dat mij is aangeboden bij mijn afscheid als administrateur van de Stichting Emeritaatsvoorziening 'SEV', hartelijk dankzeggen. Het is een geweldig hartverwarmend afscheidsgeschenk geworden, waar we erg blij mee zijn. Ik ben dankbaar dat ik het werk van administrateur zo vele jaren heb mogen doen en ik ben u allen zeer erkentelijk voor het geschonken vertrouwen en de ondervonden waardering. U allen Gods Zegen toewensend, P. Marsman.

Verslag vergadering regio Utrecht

Wij citeren uit het **Kort verslag van de ingelaste regiovergadering** van de Nederlands Gereformeerde Kerken in het ressort Utrecht, gehouden op 19 april 1990 o.m. het volgende.

Toelatingsonderzoek br. W. van Dijk uit Bunschoten

De officiële stukken:

a) de voorzitter leest het gunstig getuigenis van de kerkeraad van de NGK van Bunschoten-Spakenburg voor.

b) Aanwezig is een kopie van de bul van de Theologische Hogeschool van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland te Apeldoorn.

c) Br. Van Dijk leest een verklaring voor voor het ontbreken van de TSB-verklaring die door de vergadering wordt geaccepteerd.

Preekvoorstel: br. Van Dijk houdt zijn preekvoorstel over Efeze 4:32 – 5:2.

De afgevaardigden krijgen gelegenheid tot vragen stellen. Ds. Mudde geeft een preekbeoordeling. Wegens ziekte kan ds. Kiezebrink geen bijdrage leveren.

Ds. De Groot stelt voor een secundus te benoemen bij eventuele ziekte van een preekbeoordelaar. De kandidaat ontvangt de kritisch-opbouwende opmerkingen van ds. Mudde. De vergadering besluit hierna het examen voort te zetten. Ds. Borgdorff verzoekt cand. 2 Kro-nieken 16 weer te geven, waarna hij nog enige vragen over de tekst stelt. Ds. Bruintjes stelt vragen over Markus 4:35-41.

Br. Geerse onderzoekt de kennis van en het inzicht in de Heilige Schrift m.n. over het 3e gebod. Ds. Goudzwaard test de kennis van de leer der kerk aan de hand van de belijdenisgeschriften, m.n. het lijden, sterven en de opstanding van Christus.

Ds. M. v.d. Berg onderzoekt de kennis van de schriftuurlijke levenswandel in deze wereld, m.n. het 5e gebod.

Ds. Smit stelt vragen op het gebied van de kerkgeschiedenis, en over het boekje van Oberman over Calvin.

Na beraad deelt de voorzitter mee dat br. W. van Dijk beroepbaar gesteld kan worden in onze kerken.

Br. W. van Dijk betuigt zijn instemming met de Drie Formulieren van Eenheid.

Voorstel van de kerk van Breukelen; inzake hulpverlening aan Roemenië
Ds. Mudde nuanceert de tekst, vraagt daarnaast naar informatie op soc./econ. gebied, grootschaligheid en de mogelijkheid contact op te nemen met de kerkleiding in Roemenië.

Bunschoten-Spakenburg, Doorn, Zeist en Houten hebben op enigerlei manier contacten.

De voorzitter stelt voor dat de diverse commissies bij elkaar komen om te zoeken naar een bepaalde vorm van samenwerking. Breukelen zal hiertoe actie ondernemen.

Verklaring van de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken
De regio Utrecht schrijft de Landelijke Vergadering een brief met het verzoek de Verklaring van de Gen. Synode van de Gereformeerde Kerken op de agenda te plaatsen en vraagt om bespreking van de inhoud hiervan. De bespreking van dit punt kan in een volgende vergadering geschieden.

Ned. Geref. Kerk van Kampen

Beroepen voor de zendingsarbeid in Zuid-Afrika (Natal) de heer M.J. de Haan te Haren (Gron.), die dit beroep ook heeft aangenomen.

Over enige tijd hoopt hij – als opvolger van ds. J. Vonkeman, die na ruim 33 jaar daar te hebben gewerkt, met emeritaat wenst te gaan – zijn werk daar onder Gods zegen aan te vangen.

Ned. Geref. Kerk van Hengelo (Ov.)

Met ingang van 24 juni worden de kerkdiensten gehouden in de aula van de 'Grundel', Grundellaan 36, 7552 ED Hengelo (Ov.). De aanvangstijden van de diensten blijven ongezigd.

Ned. Geref. Kerk van Eindhoven

Kerkdiensten in Eindhoven

In de vakantieperiode wordt een aantal kerkdiensten van de Nederlands Gereformeerde en Christelijke Gereformeerde kerk in Eindhoven gezamenlijk gehouden. Deze gekombineerde diensten vinden plaats volgens onderstaand schema:

8 juli: n.m. in de NGK, Fred. Hendrikplein 35.

15, 22, 29 juli en 5 augustus: beide diensten gecombineerd, 's morgens in de CGK, Schootsestraat 47 en 's middags in de NGK.

12 en 19 augustus: n.m. in de NGK. Aanvangstijden: 9.30 en 17.00 uur.

K.V. regio Noord-Nederland

Wij citeren uit het kort verslag van de regionale vergadering van de regio Noord-Nederland dd. 11 en 18 juni 1990

1. Praeparatoir examen

drs. R. de Haan te Haren.

De benodigde stukken zijn aanwezig, met uitzondering van het TSB-getuigenis, waarvoor br. De Haan een verklaring geeft.

Br. De Haan houdt zijn preekvoorstel over Mc. 8:27 – 9:1. Het preekvoorstel wordt in comité besproken en de vergadering besluit dat het examen voortgezet kan worden. Achtereenvolgens wordt br. De Haan geëxamineerd in: Uitleg Oude en Nieuwe Testament (resp.: Amos 3 en Mt. 21: 28-33); Kennis van en inzicht in de Heilige Schrift nav Jona; Kennis van en inzicht in de leer der kerk nav de Zondagen 17-19 en 26-27 van de Catechismus; Kerkgeschiedenis: Irenaeus, vrijmaking; Kennis van en inzicht in wat de Schrift zegt over onze wandel in deze wereld nav de 10 geboden, mn 2e en 5e gebod. Het verloop van het examen wordt in comité besproken en de vergadering stelt met vreugde en algemene stemmen br. De Haan beroepbaar in de Ned. Ger. Kerken. Br. De Haan betuigt middels ondertekening van het formulier instemming met de leer der kerk en de praeses feliciteert br. De Haan namens de vergadering met het resultaat en het te verwachten beroep van de kerk van Kampen voor de missionaire dienst in Zuid-Afrika.

2. Emeritering drs. Storms

De praeses, ds. K. Muller opent de

vergadering op christelijke wijze en stelt aan de orde het verzoek van drs. J.B.M. Storms te Groningen om emeritering. Dit verzoek wordt ondersteund door de kerk van Groningen. Van zowel ds. Storms als de kerk van Groningen is een brief ontvangen, waarin het verzoek om emeritering van ds. Storms wordt toegelicht. Ds. Storms gaat werken voor de organisatie Jeugd Met Een Opdracht in Heerde, maar wil graag als predikant aan de Ned. Ger. kerken verbonden blijven.

Na uitvoerig beraad besluit de vergadering nu geen uitspraak te doen in deze zaak maar er opnieuw over te spreken op de najaarsvergadering.

3. Praeparatoir examen

drs. K. Holwerda te Winsum

De benodigde stukken zijn aanwezig.

Br. Holwerda houdt zijn preekvoorstel over Joh. 7:53 – 8:11. Het preekvoorstel wordt in comité besproken en de vergadering besluit dat het examen voortgezet kan worden. Achtereenvolgens wordt br. Holwerda geëxamineerd in: Uitleg Oude en Nieuwe Testament (resp.: 1 Sam. 18 en Mt. 5:1-12); Kennis van en inzicht in de Heilige Schrift nav Dan. 7; Kennis van en inzicht in de leer der kerk nav de Zondagen 14-16 en 28-29 van de Catechismus; Kerkgeschiedenis: Augustinus, vrijmaking; Kennis van en inzicht in wat de Schrift zegt over onze wandel in deze wereld nav de 10 geboden, mn 1e en 4e gebod. Het verloop van het examen wordt in comité besproken en de vergadering stelt met vreugde en algemene stemmen br. Holwerda beroepbaar in de Ned. Ger. kerken. Br. Holwerda betuigt middels ondertekening van het formulier instemming met de leer van de kerk. De praeses feliciteert hem namens de vergadering met het resultaat en wenst hem een goede weg in de kerken onder de zegen van de HERE.

Vakantiekkerkdiensten Frankrijk

Van 22 juli t/m 12 augustus a.s. zullen er Nederlandstalige diensten worden gehouden in Aix-en-Provence voor vakantiegangers in de Provence, de Vaucluse en aan de Riviera. De diensten worden gehouden op zondagavond om 19 uur in de Temple van de Eglise Réformée Evangelique Indépendente, Rue de la Masse (in het centrum, vlakbij het Cours Mirabeau), Aix-en-Provence. Voor enkele diensten wordt nog preekvoorziening gezocht. Predikanten etc., die willen voorgaan, kunnen zich in verbinding stellen met A.P. de Boer, tel. 03494-51106.

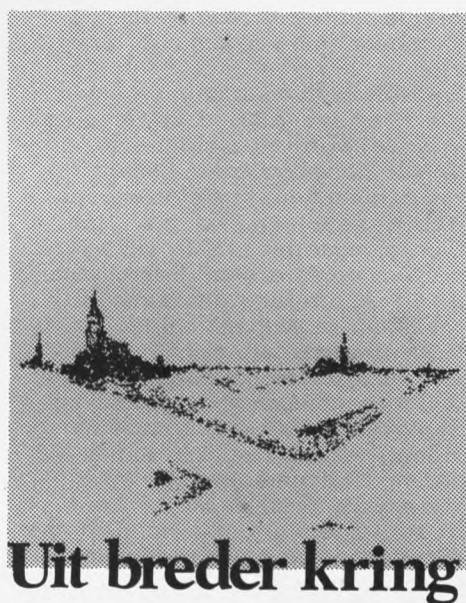
Ned. Geref. Kerk van Nijmegen

Onze kleine gemeente verheugt zich als er gasten in onze kapel aanwezig zijn. En dat komt nogal eens voor, vooral in de vakantietijd. Voor

hen is het volgende bericht bestemd. Wij beleggen in de maanden juli en augustus alleen om 10.30 uur een eredienst in onze kapel in Nijmegen-Zuid. Voor de middagdienst verwijzen wij dan naar de Chr. Geref. Kerk, Bijleveldsingel 30, in het centrum. Die diensten vangen aan om 16.30 uur, behalve op 19 aug. Dan is het 16 uur.

Wij stellen ook prijs op contact met hen, die in Nijmegen (gaan) studeren of er over denken in deze omgeving te gaan wonen of werken. Ook als de attestatie (voorlopig) bij de thuisherk blijft. Wij kunnen over en weer veel voor elkaar betekenen.

Uit breder kring

Evangelische Alliantie

De Oxford-verklaring over christelijk geloof en economie

In januari 1987 kwamen in Oxford 36 christelijke leiders bijeen, vanuit alle continenten en een breed scala van beroepen en sociaal-politieke perspectieven. Ze doordachten allerlei economische vragen van deze tijd – op een wijze die niet alleen recht deed aan de bijbel maar die ook gegrond was in zorgvuldige economische analyse. Aan het einde van hun conferentie spraken ze af gedurende een periode van 3 jaar te werken aan een serie omvattende uitspraken over christelijk geloof en economie. Over de gehele wereld zijn in het kader van dit project economen en theologen bijeen geweest in regionale conferenties. Ze hebben hun discussies en bevindingen gegroepeerd onder vier hoofdstukken: rentmeesterschap en schepping, werk en vrije tijd, gerechtigheid en vrijheid, regering en economie. De nieuwe conferentie, die onlangs in Oxford bijeen is geweest, heeft in 65 stellingen een 'Oxford declaration on christian faith and economics' het licht doen zien. Dit document is in Nederland te verkrijgen bij de Evan-

gelische Alliantie, Hoofdstraat 51A, 3971 KB Driebergen.

Ver. van Christenen tegen Vervolging en Marteling (VCVM)

Egyptische christenen vrijgelaten Actie voor Nepalese christenen
In maart en april 1990 voerde VCVM-NEDERLAND (Vereniging van Christenen tegen Vervolging en Marteling) een handtekeningenactie voor vrijlating van de Egyptische christenen Morris Ramzi Beshay, Rushdi Nasif en Abdul Mohsen. Het verzoek om vrijlating gold ook alle andere Egyptische christenen die vanwege hun geloof gevangen zaten. Begin mei 1990 werd Morris Ramzi Beshay, vrijgelaten. Eind mei werd Rushdi Nasif vrijgelaten evenals een aantal andere christenen die vanwege het uitdragen van hun geloof gevangen zaten, o.a. Nabil Adib Bisada, Ashraf Wahba Muharib, Nageh Abdul-Shahid en mevrouw Buthaina Mohammed Ali. Uit betrouwbare bron is vernomen dat de derde genoemde christen, Abdul Mohsen, een 39-jarige ex-moslim, onlangs als gevolg van voortdurende martelingen in de Abu Zaabal gevangenis in Cairo is bezweken aan hevige inwendige bloedingen.

VCVM-NEDERLAND is thans een handtekeningenactie begonnen voor vrijlating van de tientallen christenen in Nepal die gevangen zitten vanwege het uitdragen van hun geloof of omdat ze zich bekeerd hebben tot het christelijk geloof. Vele gearresteerde christenen zijn zwaar mishandeld. Nu in Nepal een nieuwe, meer democratisch gezinde regering is aangetreden, is de kans op inwilliging van verzoeken om vrijlating van christenen groter dan ooit!

Het bestuur van VCVM-NEDERLAND roept daarom ieder op om mee te doen aan de handtekeningenactie ten gunste van de vrijlating van de Nepalese christenen. Ook kunnen brieven verzonden worden naar de

Consul-Generaal van Nepal in Nederland. Handtekeningenlijsten en een voorbeeld voor een brief kunnen aangevraagd worden bij: VCVM-NEDERLAND, Postbus 451, 3800 AL Amersfoort.

Ref. Studenten Kring Enschede (RSK)

Ga je studeren in Enschede?

Dan is de RSK de studentenvereniging voor jou! De RSK, voluit Reformatorische Studenten Kring, is een vereniging van ongeveer 55 leden. Elke week komen ze in kringen (groepjes van ongeveer acht personen) bij elkaar om samen in de bijbel te lezen en te praten over God en over de praktische consequenties van het geloof in Hem. Hierbij hoort ook het samen bidden en zingen. Het wordt als heel verrijkend ervaren om met medestudenten te kunnen praten over geloofszaken.

Over de gevolgen van het christelijk geloof voor de studie, oftewel de relatie tussen geloof en wetenschap, wordt nagedacht in studiekringen. Verder worden er lezingen georganiseerd over deze onderwerpen. Op deze avonden is gezelligheid ook heel belangrijk, daarom beginnen ze meestal, net zoals de kringavonden, met een gezamenlijke maaltijd. Ook andere activiteiten vormen een uitstekende gelegenheid om vrienden te maken. Kortom, binnen de RSK beleef je de christelijke eenheid op een heel bijzondere manier!

Tijdens de komende introductieperiode kun je ons vinden op de info-markt op de campus van de Universiteit Twente.

Voor meer informatie:
Marianna Sijtsma, 053-338745.
Gert Bos, 053-334745.

De kerkeraad van de Ned. Geref. Kerk van Enschede Zuid geeft met leedwezen kennis dat de Schepper van hemel en aarde tot Zich heeft genomen onze broeder

L. SCHREUDER

De raad herdenkt deze broeder in grote dankbaarheid voor wat hij met volle inzet en trouw heeft verricht als ouderling en scriba voor en in onze gemeente. Trooste de God des Verbonds zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen.

Enschede, 28 mei 1990

Namens de Ned. Geref. Kerk, Enschede Zuid
ds. C. Bakker, praeses
J. Klokman, scriba